

﴿يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ﴾

“Ey halkım, Allah’ın davetçisine uyun!”

(Abkaf, 46/31)

Kur’ân ve Sünnet Işığında

CİNLER

Ve Kötülüklerinden Korunma Yolları

الجن

صفاتهم وسبل الوقاية من شرهم

Özgün Adı:

*el-Cinn, Sıfâtuhum ve Subulu'l-Vikâyeti
min Şerrihim*

Telif: Abdulhamid b. Abdurrahman es-Suheybânî

Yayıncı: Guraba

Çeviri: M. Beşir Eryarsoy

Yayına Hazırlık: Guraba

Kapak: Nuans

Baskı-Cilt: Step Ajans Matbaacılık

Guraba Yayınları: 32

ISBN: 975-92420-3-6

İkinci Baskı

M.2008/ H. 1429

Her Hakkı Saklıdır

GURABA YAYINCILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Çatalçeşme Sk. Defne Han 27/9

Cağaloğlu - İstanbul

PK. 591 SİRKECİ

Tel: (0212) 526 06 05 Fax: 522 49 98

www.guraba.com.tr

e-mail: guraba@hotmail.com

Abdulhamid b. Abdurrahman es-Suheybânî

KUR'ÂN VE SÜNNET IŞIĞINDA

CİNLER

Ve Kötülüklerinden Korunma Yolları

Çeviren

M. Beşir Eryarsoy

الغُرَابَا
guraba

guraba "yayında mihenik taşı"

NEDEN GURABA?

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ:

«بَدَأَ الْإِسْلَامُ غَرِيبًا وَسَيَعُودُ كَمَا بَدَأَ؛ فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ»

[رواه مسلم]

«فَطُوبَى لِلْغُرَبَاءِ؛ الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ مِنْ

[رواية الترمذي]

بَعْدِي مِنْ سُتِّي»

Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*
şöyle buyurmaktadır:

«İslam garib olarak başladı. Başladığı hale geri dönecektir. O halde müjdeler olsun Guraba'ya /gariblere!»

[Müslim, *Kitâbu'l-İmân*]

Tirmizî rivâyetinde:

«Guraba'ya/gariblere müjdeler olsun! Onlar, benden sonra sünnetimden insanların bozdukları şeyleri düzelterlerdir.»

[Tirmizî, *İmân*]

ÖNSÖZ

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur. Allah’ın salât ve selâmı, yarattıklarının en şerefli, rasûllerinin en faziletli Abdullah Oğlu Muhammed’e, âile halkına ve bütün ashâbına.

Şüphesiz Müslümanın açık ve net bir şekilde bilmesi gereken en önemli konulardan birisi de insanın zıttı bir yaratık olan ve “cin” diye bilinen varlıklara dair bilgidir. Bu hayret verici varlık hakkında Kur’ân-ı Kerim’de pekçok âyet-i kerimeler olduğu gibi, sünnet-i seniyye kitapları da onlara dair bilgilerle dolup taşmaktadır. İslâm’ın önder ilim adamları da pek çok eserlerinde onları söz konusu etmişlerdir.

Cinler konusunun Kitap ve Sünnet’te ve İslâm’ın pekçok kaynaklarında işgal ettiği bu geniş yer dolayısıyla onları tanıtabak, niteliklerini belirtecek, hayır ve şerlerini açıklayacak, kötülüklerinden sakınmaya yardımcı olacak araçları söz konusu edecek özlü, ayrı bir eser kaleme almanın oldukça önemli olduğunu gördüm. Özellikle cahilliğin yaygınlaştığı, sapmak ve saptırmak için cinlerin kâfirlerinden bir takım bilgiler alan büyücü ve kâhinlerle ilişkinin çoğaldığı böyle bir zamanda bunun önemi daha da artmaktadır.

Aynı şekilde onların söz konusu edilmesi, günümüzde kâfir cinlerin sar’a türü bir takım tasallutları musibeti ile karşı karşıya kalanlara bir irşad ve bir uyarı bulunmaktadır. Böylelikle bu musibete düçar olanlar, bunun bir deneme ve sınama

olduğunu, böyle bir musibete uğrayıp sabreden kimsenin mü-kafâtının cennet olduğunu bilmiş olacaklar. Nitekim bu husus (Peygamber döneminde) sar'aya düşen kadın ile ilgili kıssada böylece vârid olmuştur.

Konunun çeşitli kitaplarda dağınık bir şekilde bulunan pekçok incelikleri ve gizli noktası vardır. Bunlar ancak uzun boylu inceleme ve tetkik yoluyla bilinebilir. Ben gücüm yettiği kadarıyla bunları bu küçük eserde ortaya koymaya çalıştım. Konuyu dört temel başlık altında ele aldım. Bu temel başlıkların her birisinin altında İslâm alimlerinin çeşitli eserlerinde dağınık bir şekilde bulunan ulaşabildiğim bilgileri kaydettim. Söz konusu temel başlıklar şunlardır:

1. Belli bir açıklama ile birlikte, cinlerin tanımı
2. Niteliklerinin söz konusu edilmesi
3. Cinlerin insanlara eziyet vermeleri ve bunun keyfiyeti
4. Cinlerin kötülüklerinden korunma yolları

Bu hususta sahip olabildiğim gücümü ve vaktimi harcadım. Yüce Allah'tan kıyâmet gününde bunu iyiliklerimle birlikte tartmasını, bununla bütün Müslümanlara fayda sağlamasını niyaz ederim. Başarım ancak Allah'tandır. O'na tevekkül eder, O'ndan yardım dilerim. Allah, emîn ve kerîm Peygamberi'ne, bütün ashâb ve tabîine, kıyâmet gününe kadar onlara uyacak olanlara salât ve selâm eylesin.

Abdulhamid b. Abdurrahman es-Suheybânî

28/8/1420 H.

SÖZLÜK VE TERİM ANLAMıyla CİN

Sözlükte “cin” çoğul bir cins isimdir. Tekili “cinnî” diye gelir. Bu (gizlenmek) anlamına gelen “el-ictinân” kökünden gelmektedir. Bu da örtü ile örtünmek, gizlenip saklanmak demektir. Onlara bu ismin veriliş sebebi insanlara karşı örtülü olmaları ve görünmeyişleridir.⁽¹⁾ Çoğulu “cennân” diye geldiği gibi; çoğul olarak onlardan “el-cinne” diye de söz edilir.⁽²⁾

Kendisi ile korunduğumuz ve onunla örtündüğümüz her bir şey “cünne (kalkan)”dır. Buhârî’nin oruç bahsinde rivâyet ettiği Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in: “Oruç bir cünnedir. (kalkandır)” Yani bir koruyucudur, hadisinde de bu lafız kullanılmıştır. Çünkü oruç kişiyi masiyetlerden korur.

---

(1) Cinler, ileride tanımları yapılırken görüleceği üzere gerçek sûretleri ve tabiatları üzere görülemezler. Böylelikle bu görüş ile onların insan, yılan, köpek ve başka şekillerde şekillenebileceklerine dair gelmiş rivâyetler arasında bir çelişki olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu yolla da İmam Şafî’nin: “Her kim cinleri gördüğünü iddia ediyorsa biz onun şahadetini kabul etmeyiz.” sözü de doğru bir şekilde anlaşılabilmektedir. Bunu Ebû Nuaym, *el-Hilye* (IX, 141)’de zikretmiştir. Onların gerçek sûret ve tabiatlarında görülmeleri iddiasını kastetmektedir.

(2) Bk. el-Kamusu’l-Muhît, s. 1532, c.n.n maddesi; Lisânu’l-Arab, XIII, 95

Yüce Allah'ın: *“Ve analarınızın karnında ceninler halinde iken.”* (en-Necm, 53/32) buyruğunda da bu lafız kullanılmıştır.⁽³⁾

“Cenin”e de bu ismin verilış sebebi, annesinin karnında gizli ve örtülü oluşundan dolayıdır.

“Cennet”e bu adın verilış sebebi ise, bir kısmı diğerini örtecek şekilde ağaçlarının çok oluşundan dolayıdır.⁽⁴⁾

Terim olarak “cinn”e gelince, onlar; insanların mükellefiyetlerine benzer şekilde mükellef kılınmış, irade ve akıl sahibi, maddeden soyutlanmış, duyu organlarından saklanıp perdelenmiş, gerçek tabiat ve sûretlerinde görülmeyen yiyip içen, evlenen, zürriyetleri bulunan ve âhirette amellerinden sorumlu tutulacak olan ruhlardan bir çeşitler.⁽⁵⁾

Bir kimse: “Cin ile şeytanlar arasındaki fark nedir?” diye sorarsa, cevap şudur:

Şeytanlar cinlerin azgınlarıdır. Yüce Allah'ın şu buyruğu bunu anlatmaktadır:

“(Yahudiler) şeytanların Süleyman'ın mülkü (nübüvvet ve hükümdarlığı) hakkında uydurdukları şeylere uydular. Halbuki Süleyman (büyü yapıp da) kâfir olmadı. Fakat o şeytanlar (sihir yaparak) kâfir oldular. İnsanlara büyüyü ve Bâbil'deki iki meleğe Harut ve Marut'a indirilen şeyleri öğretiyorlardı. Halbuki o iki melek: 'Biz ancak imtihan (için)iz.

(3) Bk. Râğıb el-İsfahânî, el-Müfredât, s. 98

(4) Bk. el-Ezheri, Tehzibu'l-Luga, X, 499

(5) Bk. İbn Hazm, el-Fısal fi'l-Mileli ve'l-Ahvai ve'n-Nihal, V, 12; İbn Hacer, Fethu'l-Bari, VI, 344; el-Münavi, Feyzu'l-Kadir, I, 113

Sakın (büyü yapıp da) küfre girme’ demedikçe kimseye büyü öğretmezlerdi...” (el-Bakara, 2/102)

Çoğul olan (ve şeytanlar demek olan): “Şeyâtîn”in tekili “şeytân”dır. Bu da uzak oldu anlamında “**şetana**”dan alınmıştır. Ancak bu lafız sadece cinlerin azgın olanları hakkında kullanılmakla kalmayıp, aynı şekilde cin ve insanlardan taşkınlık yapan ve eziyet veren her bir varlık hakkında da kullanılabilir.

Nitekim Yüce Allah: “*İnsan ve cin şeytanları...*” (el-En’âm, 6/112) buyurmaktadır. Münafıklar hakkında da: “*Ama kendi şeytanlarıyla başbaşa kaldıklarında: ‘Biz sizinle beraberiz’ derler.*” (el-Bakara, 2/14) buyurulmaktadır ki, onların cin ve insanlardan olan arkadaşları kastedilmektedir.⁽⁶⁾

Cinlerin Varlığına İman Etmenin Hükmi

“Cinlerin varlığına inanmanın ve varlıklarını kabul etmenin hükmü nedir? Onların varlıklarını kabul etmeyen için günah söz konusu mudur?” diye sorulursa şöyle cevap verilir:

İleride geleceği üzere Kitab-ı Aziz ve pâk sünnet cinlerin varlığına delildir. İcmâ’ da onların varlıklarına delâlet etmektedir. Buna göre herhangi bir kimsenin cinlerin varlıklarını inkâr etmesi caiz olamaz. İbn Hazm’ın “*el-Fısal fi’l-Mileli ve’l-Ahvâi ve’n-Nihal*” adlı eserinde şöyle denilmektedir:

“Bütün Müslümanlar bu hususu icmâ’ ile kabul etmiş-

---

(6) Râğıb, el-Müfredât; Ayrıca bk. Fethu’l-Bari, VI, 344

lerdir. Yani cinlerin varlığını ve onların Allah tarafından yaratılmış olduklarını ittifakla kabul etmişlerdir.- Hatta Hristiyanlar, Mecusîler, Sabîiler ve Samiralılar müstesnâ-Yahudilerin çoğunluğu da var olduklarını ittifakla kabul etmişlerdir. Dolayısıyla bir kimse cinleri inkâr etse yahutta onlar hakkında bu açık hüküm ve ifadenin dışına çıkarak şekilde bir tevilde bulunsa kanı ve malı helâl kafir bir müşriktir.”⁽⁷⁾

Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye de şöyle demektedir:

“Cinlerin varlığı hususunda ve Yüce Allah'ın onlara Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i peygamber olarak gönderdiğinde Müslüman mezheplere mensup hiçbir kimsenin muhalefeti yoktur. Kâfirlerin çeşitli fırkalarının büyük çoğunluğu da cinleri kabul eder. Kitap ehli olan Yahudilerle Hristiyanlar da Müslümanların kabul ettikleri gibi cinleri kabul ederler. Bazı Müslüman taifeleri arasında -Cehmiye ve Mutezile gibi- bunu inkâr edenler bulunduğu gibi; kitap ehli mensupları arasında da inkâr eden küçük bir kesim bulunmuştur. Bununla birlikte bu taifelerin de çoğunluğu ve önderleri bunu kabul etmektedirler. Çünkü cinlerin varlığı ile ilgili peygamberlerin bildirdikleri haberler kesin bir bilgi ifade edecek şekilde tevâtür ile gelmiştir. Yine kesin olarak bilinen şu ki, onlar diri, akıllı, irade ile iş yapan varlıklardır. Hatta onlara emirler ve yasaklar dahi verilmiştir. Cinler, bazı inkârcıların ileri sürdükleri gibi, varlıkları insana yahut başka varlıklara bağlı sıfat ve araz türünden değildir. Cinlerin varlıkları peygamberlerden

---

(7) V, 12

açık ve kesin bir tevâtür ile gelmiş olduğuna göre, avam ve havas da bunu bu şekilde bildiği için peygamberlere iman eden taifelerden büyük sayılabilecek herhangi bir taife için onları inkâr etmeye imkân yoktur. Tıpkı peygamberlere iman eden taifelerden büyük herhangi bir taifenin melekleri, bedenlerin ölümden sonra dirilişini, bir, tek ve ortaksız olarak sadece Allah'a ibâdeti, Yüce Allah'ın insanlardan yarattıklarına peygamber gönderdiğini ve buna benzer peygamberlerden tevatür yoluyla gelen avamın da, havasın da bildiği bütün haberleri inkâr etmeye imkan bulunmadığı gibi ve tıpkı avamın da, havasın da tevatür yoluyla bildiği Mûsâ *aleyhisselâm*'ın Firavun'a peygamber olarak geldiği, Firavun'un suda boğulduğu, Mesih *aleyhisselâm*'ın Yahudilere geldiği, onların ona düşmanlık ettikleri, Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Mekke'de peygamber olarak ortaya çıkıp, Medine'ye hicret ettiği, Kur'ân'ı ve apaçık şer'î hükümleri getirdiği, az miktardaki yemeği ve içeceği artırmak, ancak Yüce Allah'ın bildirmesiyle müstesna hiçbir insanın bilmesine imkân bulunmayan geçmiş ve gelecek gaybı haber vermesine dair bilgilerin ve başkalarının tevatür yoluyla ulaştığı gibi.⁽⁸⁾

---

(8) Mecmû'ül-Fetâvâ, 19/10-11.

CİNLERİN NİTELİKLERİ

Büyük cin âlemine bakan bir kimsenin, Kitab-ı Aziz’de ve sahih sünnette vârid olan niteliklerini incelemeden onları iyi bir şekilde tanımasına imkân yoktur. Bundan dolayı onların niteliklerini açık bir şekilde söz konusu etmek gerekir. Bu hususları aşağıdaki şekilde açıklamak isterim:

1. Cinler Ateşten Yaratılmışlardır:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Cinleri de daha önceden (deri gözeneklerinden) içeriye giren yakıcı ateşten yarattık.” (el-Hicr, 15/27)

Yine Yüce Allah bir başka yerde şöyle buyurmaktadır:

“Cinni de dumansız ateşten yarattık.” (er-Rahmân, 55/15)⁽⁹⁾

Müslim, *Sahîh*’inde Zühd bahsinde, Âişe *radiyallâhu anhâ*’dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: “Melekler nurdan yaratıldı. Cinler de dumansız ateşten yaratıldı. Âdem de size anlatılan şeyden yaratıldı.”

2. Cinler İnsanlardan Daha Önce Yaratılmışlardır:

Alusî, *Ruhu’l-Meânî* adlı tefsirinde Yüce Allah’ın: “An-

---

(9) Bk. İbn Hazm, *el-İhkâm*, 2/166.

dolsun ki biz cehennem için cin ve insanlardan çok kim-seler yaratmışızdır.” (el-A’raf, 7/179) buyruğunu açıklarken şunları söylemektedir: “Cinlerin önce söz konusu edilme-si, insanlara göre daha çok tanınmaları, sayıca daha çok olmaları ve yaratılışları itibarıyla daha önceden yaratılmış olmaları dolayısıyladır.”⁽¹⁰⁾

3. Cinler Yerler, İçerler:

Bunun delili Müslim’in *Sahih*’inde Eşribe (İçecekler) bölümünde İbn Ömer *radıyallâhu anh’ın* rivâyet ettiği hadis-tir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurur: “Sizden herhangi bir kimse yediğinde sağ eliyle yesin, içtiğinde de sağ eliyle içsin. Çünkü şeytan sol eliyle yer, sol eliyle içer.”

Ebû Dâvûd’un *Sünen*’inde Tahare bölümünde İbn Mesûd *radıyallâhu anh’dan* şöyle dediği rivâyet edilmektedir: “Cinlerden bir heyet, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in yanına gelerek şöyle dediler: “Ey Muhammed! Ümmetine kemik, tezек yahutta kömür ile istincâ yapmalarını (pislik-lerini temizlemelerini) yasakla! Çünkü Yüce Allah onlarda bizim için bir rızık var etmiştir.” Bunun üzerine Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* bunu yasakladı.

Cinlerin iman edenlerinin yiyeceklerinin üzerinde Al-lah’ın adı anılan şeyler olduğu, kâfir olanlarının, üzerin-de Allah adı anılmayan şeyler olduğu da söylenmiştir. Bu açıklamayı İmadu’d-Din el-Âmirî “*Behcetü’l-Mehâfil*” adlı eserinde yapmıştır.

---

(10) 9/119.

Cinlerin yiyeceklerinin kemik ve tezek, içeceklerinin ise köpük olduğuna dair sünnette söz konusu edilen ma-lumat ile ilgili olarak İbn Abdilberr şunları söylemektedir: “Bu gibi şeyler akıl ile idrâk edilemeyen ve herhangi bir esasa göre kıyası yapılamayan şeylerdir. Bunlarda Yüce Al-lah’ın bize vermediği bilgileri kendisine verdiği peygam-berimize teslimiyet söz konusudur.”

Yine İbn Abdilberr şunları söylemektedir: “Cinlerin hepsinin yemek yiyen ve içen varlıklar olma ihtimali oldu-ğu gibi, bazılarının böyle olmama ihtimali de vardır.”⁽¹¹⁾

ez-Zerkânî’nin (Muvatta) *Şerhi’nde* şu ifadeler yer al-maktadır: İbnu’l-Arabî dedi ki: “Cinlerin yemek yemedik-lerini, içmediklerini söyleyen bir kimse, inkârcılığın tuza-ğına ve doğru olmayan bir yola düşmüş olur. Hatta bütün şeytanlar ve bütün cinler yerler, içerler, evlenirler ve ço-cukları olur, ölürler. Bu aklen mümkün olabilen bir şeydir. Ayrıca bu hususta şer’i deliller de vârid olmuş, haberler birbirlerini pekiştirir durumdadır. Dolayısıyla bu muhte-vanın dışına ancak akılsızlar çıkar. Onların yemeklerinin koklamak olduğunu söyleyen bir kimse, ilmin kokusunu dahi almamıştır.”

Âkâmu’l-Mercan adlı eserin müellifi de şöyle demek-tedir: “Genel deliller, bütün cin türlerinin yediklerini, iç-tiklerini ortaya koymaktadır.”

---

(11) İbn Abdilberr, et-Temhîd, 11/116

4. Cinler Evlenirler, Nesilleri Çoğalır, Zürriyetleri Vardır.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Onlar sizin düşmanınızken, siz beni bırakıp da onu ve onun soyunu veliler (dostlar) mi ediniyorsunuz?” (el-Kehf, 18/50)

İmam İbn Cerîr et-Taberî -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- diyor ki: “İblis'in zürriyeti (soyu), âdemoğullarına hücum eden şeytanlardır.”⁽¹²⁾

Ayrıca senedini zikrederek Mücahid'den: *“Onu ve soyunu veliler mi ediniyorsunuz?” (el-Kehf, 18/50)* buyruğu hakkında onun zürriyeti demektir. Onlar da şeytanlardır, dediğini rivâyet etmektedir.⁽¹³⁾

Cinlerin evlendiklerine ve soylarının olduğuna delil olarak gösterilen hususlardan birisi de Buhârî, Müslim, Tirmizî, Nesâî, İbn Mâce, Darîmî ve Ebû Dâvûd'da sabit olan Enes b. Mâlik *radiyallâhu anh*'in şöyle dediğine dair nakledilen rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* he-
laya girdiği vakit şöyle derdi:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»

“Allah'ım habsdan ve habâisten sana sığınırım.”

Avnu'l-Ma'bud Şerhu Sünen-i Ebî Dâvûd'da⁽¹⁴⁾şunları söylemektedir: “Hattabî dedi ki: Hubs, şeytanlar ve onla-

(12) Câmiu'l-Beyân, 8/237.

(13) Aynı yer.

(14) el-Azimabâdî, Avnu'l-Ma'bûd, 1/12; Ay. bk. el-Münâvî, Feyzu'l-Kadir, 1/99.

rın dişileridir. Hubs habisin çoğuludur. Habâis ise habise'nin çoğuludur. Bununla şeytanların erkeklerini ve dişilerini kasdetmektedir.”

“İnsanlarla Cinler Arasında Evlilik Mümkün Müdür” şeklinde bir soru sorulursa şöyle denilir: Bu sorunun cevabını Şeyhu'l-İslam İbn Teymiyye şöyle vermektedir: “İnsanlarla cinler birbirleriyle evlenebilirler. Onlardan çocuk da dünyaya gelebilir. Bu çok rastlanan ve bilinen bir husustur.”⁽¹⁵⁾

Buna Yüce Allah'ın huriler hakkındaki şu buyruğu da delil gösterilebilir:

“O iki cennette de bunlardan evvel ne bir insanın, ne bir cinnin asla dokunmadığı, gözlerini yalnız eşlerine dikmiş (huri)ler vardır.” (er-Rahman, 55/56)

İbnu'l-Cevzî, *Zadu'l-Mesîr* adlı eserinde şunları söylemektedir: “Bu ayet-i kerime'de cinden olan bir erkeğin tıpkı insan erkeği gibi, kadın ile ilişki kurduğuna delil vardır.”⁽¹⁶⁾

5. Cinler Birbirlerine Karşı Merhametlidirler:

Bunun delili Müslim'in *Sahih*'inde tevbe bölümünde Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'dan Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğuna dair naklettiği şu rivâyettir: “Şüphesiz Allah'ın yüz rahmeti vardır. Bundan bir tek rahmeti cinler, insanlar, hayvanlar ve haşerelere indirdi. Bu-

(15) Mecmûu'l-Fetâvâ, 19/39; Ay. bk. İbnu'l-Kayyim'in Haşiyesi 14/8

(16) 7/315

nunla birbirlerine bağlanır, birbirlerine merhamet ederler ve bununla yırtıcı hayvanlar, yavrularına şefkat gösterirler. Allah doksandokuz rahmetini ertelemiştir. Bunlarla kıyâmet gününde kullarına merhamet buyuracaktır.”

6. Cinler Mükelleftirler:

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Ben cinleri de, insanları da ancak bana ibâdet etsinler diye yarattım. Ben onlardan bir rızık da istemiyorum. Bana yemek yedirmelerini de istemiyorum. Çünkü şüphesiz ki Allah’tır, hem rızık veren, hem pek çetin kudret ve kuvvet sahibi olan.” (ez-Zariyat, 51/56-58)

İbn Kayyim *rahimehullah* der ki: “Yüce Allah, onları ibâdet etmek için yarattığını bildirmektedir. Aynı şekilde kendisine ibâdet etsinler diye onlara peygamberler göndermiş ve bu peygamberlere kitaplarını indirmiştir. O halde ibâdet, onların kendisi için yaratıldıkları yaratılış amaçlarıdır. Onlar başıboş terkedilip bırakılsınlar diye yaratılmadılar. Çünkü böyle bir iş, yokluk ile alakalı bir durumdur. Yokluk mükemmelliğin söz konusu olmadığı bir haldir. Oysa emroluna uymak bundan farklıdır. Çünkü bu varlık ile alakalı bir durumdur ve var olması istenen bir iştir.”⁽¹⁷⁾

Tirmizî’nin, *Sünen*’inde, Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*’dan sabit olan rivâyete göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Ben diğer peygamberlere altı özellikle üstün kıldım...” Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bun-

---

(17) İbnu’l-Kayyim, *Bedâiu’t-Tefsîr*, 4/248.

lar arasında: “Ve ben bütün yaratılmışlara peygamber olarak gönderildim” buyurmuştur. Tirmizî dedi ki: “Bu hasen, sahih bir hadistir.”

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in: “Ve ben bütün yaratılmışlara peygamber olarak gönderildim” buyruğundan kasıt, onların cinlerine de insanlarına da peygamber gönderildiğidir. Nitekim buna tanıklık etmek üzere Darimî, *Sünen*’inin mukaddimesinde İbn Abbas *radıyallâhu anh*’dan şunu rivâyet etmektedir: “O’na, O’nun -yani Peygamberimizin- diğer peygamberlere üstünlüğü nerededir? diye soruldu. İbn Abbas dedi ki: Yüce Allah: “*Biz gönderdiğimiz her peygamberi -kendilerine apaçık anlatsın diye- ancak kendi kavminin dili ile gönderdik.*” (İbrahim, 14/4) buyurmaktadır.

Yine Yüce Allah, Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e şöyle buyurmaktadır:

“Biz seni ancak bütün insanlar için gönderdik.” (Sebe’, 34/28)

Böylelikle onu hem cinlere, hem insanlara peygamber olarak göndermiştir.

İbn Hacer der ki: “Cinlerin mükellef oldukları ortaya çıktığına göre, onlar tevhidi kabul etmekle ve İslâm’ın rükünlerini yerine getirmekle yükümlüdürler. Bunların dışında kalan diğer fer’î hükümlere gelince, bu hususta görüş ayrılığı vardır. Çünkü tezек ve kemik kullanımının nehyedildiğine ve bunların cinlerin azıkları olduğuna dair sabit olan rivâyetler vardır.”⁽¹⁸⁾

(18) Fethu’l-Bârî, 8/240.

7. Cinlerin Müslümanı, Kafari; Sâlih Olanı, Olmayanı Vardır:

Yüce Allah cinlerin şöyle dediklerini haber vermektedir:

“Gerçekten biz kimimiz sâlih kimseleriz, kimimiz bundan aşağıdadır. Biz çeşit çeşit yollara ayrılmışız.” (el-Cin, 72/11)

Beğavî, *Meâlimu't-Tenzîl* adlı tefsirinde şunları söylemektedir: Yüce Allah'ın *“Kimimiz bundan aşağıdadır”* buyruğu; sâlihlerden değildir, demektir. *“Biz çeşit çeşit yollara ayrılmışız.”* Çeşitli cemaatlere, değişik sınıflara ayrılmışız. Mücahid: Müslümanlar ve kâfirler olarak ayrılmışız demek istemektedirler, şeklinde açıklamıştır.⁽¹⁹⁾

Farklı hevâ ve mezheplere ayrılmışız, diye de açıklanmıştır. el-Hasen ve es-Süddî, “Cinler de sizin gibidir. Kimileri kaderiyecidir, kimileri mürcieci, kimisi de rafizîdir.” İbn Keysan dedi ki: “İnsanların hevâları gibi herbir fırkanın da kendisine göre bir hevâsı bulunan değişik gruplara ayrılmışlardır.” Said b. Cübeyr dedi ki: “Çeşitli renklerdeyiz” demektir. Ebû Ubeyde: “Çeşitli sınıflar, demektir” diye açıklamıştır.

Yüce Allah aynı şekilde onlardan şöyle dediklerini haber vermektedir:

“Gerçekten kimimiz Müslümanlar, kimimiz zalimleriz. Müslüman olmuşlar, işte onlar doğru yolu aramış olanlardır. Zalim olanlara gelince onlar cehenneme odundurlar.” (el-Cin, 72/14-15)

(19) Mealimu't-Tenzîl, 6/345. Ay. bk. İbn Abdilber, et-Temhîd, 11/117.

“Zalim olanlar” kâfir olanlardır. Cinler arasında sami-mi Müslümanların varlığına tanıklık eden buyruklardan birisi de Yüce Allah’ın şu buyruğudur:

“Hatırla ki, cinlerden bir grubu Kur’ân’ı dinlesinler diye sana yöneltmiş idik. O’nun huzuruna geldiklerinde: ‘Susup dinleyin’ dediler. (Okunması) bitirilince de kavimlerine uyarıcılar olarak döndüler. Dediler ki: ‘Ey kavmimiz, biz Mûsâ’dan sonra indirilmiş olup kendinden öncekileri doğrulayan, hakka ve dosdoğru yola ileten bir kitap dinledik. Ey kavmimiz! Allah’ın davetçisinin çağrısını kabul edin ve ona iman edin, ta ki Allah günahlarınızdan bir kısmını bağışlasın ve sizi acıklı bir azaptan kurtarsın. Kim Allah’ın Davetçisi’nin çağrısını kabul etmezse o yeryüzünde (Allah’ı) âciz bırakıcı değildir. Onun ondan başka dost ve yardımcıları da olmaz. İşte onlar apaçık bir sapıklık içindedirler.” (el-Ahkaf, 45/29-32)

Bu buyruk cinlerden Mü’min olan bu topluluğun, dinledikleri Kur’ân-ı Kerim’in ne kadar ileri ölçüde etkisi altında kaldıklarına derin bir işaret taşımakta, kendi kavimlerini imana ve İslâm’a davet edecek kimseler olmakla sahip oldukları pek büyük ayırıcı özelliklerini açığa çıkarmaktadır. Bunlar kalpte huşû’u ve yakîni harekete getiren anlardır. Aynı zamanda Kur’ân-ı Kerim’den ve imandan yüz çeviren herkesi uyarıp, tehdit etmektedir. Eğer bu kitabın hitabına boyun eğmez ve onu indirene teslim olmazsa, o kimse için cehennem ateşinden başka bir karşılık verilmeyecektir. Orası ne kötü bir duraktır.

“Kim Rabbi’nin zikrinden yüz çevirirse onu zorlu bir azaba sokar.” (el-Cin, 72/17)

Aynı zamanda bu olay, Mü'min kimseleri İslâm'ı tebliğ etmekte ve İslâm davetini insanlara ulaştırmakta olan ca gayreti ortaya koymak için teşvik etmektedir.

“Allah’a davet eden, sâlih amel işleyen ve: ‘Şüphesiz ki ben Müslümanlardanım’ diyen kimseden daha güzel sözlü kim olabilir?” (Fussilet, 41/33)

Cinlerden bir kısmının Mü'min ve Müslüman olduğuna delil gösterilebilecek rivâyetlerden birisi de, Müslim'in Namaz bölümünde zikrettiği İbn Abbas *radıyallâhu anh*'ın şu sözleridir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* cinlere ne Kur'ân okudu, ne de onları gördü. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ashâbından bir grup ile birlikte Ukaz panayırına doğru gittiler. O sırada şeytanlar ile semadan haber almaları arasında bir engel konulmuştu. Onlara gökten alevli ateşler gönderildi. Şeytanlar, kavimlerine geri döndüklerinde: Size ne oluyor dediler, onlar: Bizimle semanın haberi arasına engel konuldu ve üzerimize alevli ateşler gönderildi, dediler. Öbürleri, bu ancak meydana gelmiş önemli bir olay sebebiyle olmuştur. Haydi yeryüzünün doğularına, batılarına gidin, dediler. Tihâme tarafına doğru yola koyulmuş grup, -Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in Nahle denilen yerde Ukaz'a doğru gidiyorlarken ashâbına sabah namazını kıldırıldığını gördüler. Kur'ân'ı duyunca ona kulak verdiler ve: İşte bizimle semanın haberi arasına engel olan budur, dediler. Bunun üzerine kavimlerine geri döndüler ve: Ey kavmimiz dediler. Biz hayret veren bir Kur'ân dinledik. O dosdoğru yola iletiyor. Bu sebeple biz de ona iman ettik, Rabbimize hiç kimseyi ortak koşmayız. Bunun üzerine Yüce Allah, Peygamber *sallallâhu aleyhi*

ve sellem'in üzerine: "De ki: 'Bana şu vahyolundu: Cinlerden bir topluluk beni dinlediler..'" (el-Cin, 72/1) buyruklarını indirdi.

Aynı şekilde cinlerden Müslüman olanların varlığına delil gösterilebilecek hususlardan birisi de yine Müslim'in *Sahih*'inin Tefsir bölümünde Abdullah (b. Mes'ûd) *radıyallâhu anh*'dan naklettiği şu rivâyettir: "Onların o tapındıkları da rablerine hangisi daha yakın olacak diye yol ararlar" buyruğu hakkında (Abdullah b. Mes'ûd) dedi ki: İnsanlar bir topluluk, cinlerden bir topluluğa ibâdet ve dua ediyorlardı. Nihayet cinlerden bir topluluk İslâma girdi, fakat insanlar onlara ibâdete devam etti. İşte bunun üzerine: "Onların o tapındıkları da rablerine hangisi daha yakın olacak diye yol ararlar." âyeti nâzil oldu.

Müslüman cinlerin güzel amelleri, iyi fiilleri vardır. Meselâ, Beyhaki'nin *Şuabu'l-İman* adlı eserinde nakledildiğine göre onlar iyiliği emreder, yalan ve kötülükten uzak tutmaya çalışırlar. Yine Taberânî'nin, *el-Mu'cemu'l-Kebir*'inde belirtildiği üzere onlardan kimisi kulun dikkatini tevhide çeker ve onu şirkten sakındırır.⁽²⁰⁾ Bezzar'ın *Müsned*'inde belirtildiğine göre onlardan kimileri namaz kılan Mü'minle birlikte namaz kılarlar, Mü'minin Kur'ân okuması ile birlikte Kur'ân okurlar ve onu dinlerler.⁽²¹⁾ İbn Ebî Şeybe'nin, *Musannef* inde⁽²²⁾ ve el-Hallal'in *es-Sünne*⁽²³⁾

(20) Bk. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebir*, IV, 214

(21) Bk. el-Bezzar, *Müsned*, VII, 97, rivayet no: 2655; Ayrıca bk. Hilvetu'l-Enbiya, VI, 245; Ebu Ya'la, *el-İrşad*, II, 187

(22) VI, 357

(23) II, 316

adlı eserinde belirtildiği üzere Ömer *radiyallâhu anh'*ın öldürülmesi dolayısıyla onların bir kesimi ağlamıştır. Aynı şekilde yine el-Hallâl'in *es-Sünne*⁽²⁴⁾adlı eserinde Osman *radiyallâhu anh'*ın öldürülmesi için de ağladıkları gibi, Hu-seyn *radiyallâhu anh'*ın öldürülmesi üzerine de ağladıkları zikredilmiştir.⁽²⁵⁾

Birisi: Cinler arasında sahabî sayılacak kimseler var mıdır? diye sorarsa şöyle cevap verilir:

Buhârî'nin sahabîyi: "Müslüman olarak Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile sohbette bulunan yahut O'nu gören kimse-dir" diye açıklamasını söz konusu eden İbn Hacer şunları söylemektedir: "Acaba bu bütün âdemoğullarına mı has-tır, yoksa onların dışındaki diğer akıl sahiplerini de kap-sayacak bir genelliktemidir? Bu düşünülmesi gereken bir husustur. Cinleri söz konusu edecek olursak, tercihe değer husus onların bu kapsama girdikleridir. Çünkü Peygam-ber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in onlara da peygamber olarak gönderildiği kesindir. Onlar da mükelleftirler. Aralarında isyankârlar vardır, itaatkârlar vardır. Aralarından ismi bi-linenlerin Ashâb-ı Kiram arasında anılmasında tereddüt etmemek gerekir. Her ne kadar İbn Kesîr bu hususta Ebû Mûsâ'yı⁽²⁶⁾ ayıplamakta ise de bu hususta herhangi bir de-lile dayanmamaktadır."⁽²⁷⁾

(24) II, 339

(25) Mecmâu'z-Zevâid, IX, 199'da şunları söylemektedir: "Hadisi Tabe-rânî rivayet etmiş olup, ravileri arasında tanımadığım kimseler vardır." Ayrıca bk. Fethu'l-Kadir, I, 205

(26) Bunun nerede geçtiğini tespit edemedim.

(27) Fethu'l-Bârî, VII, 4; Ayrıca bk. Lisânu'l-Mizân, VII, 301

8- Cinlerin Şeytanları, Kendilerine İtaat Eden Büyücü ve Benzeri İnsan Şeytanlarına Yardımcı Olmak Üzere Semâdan Bilgi Çalmaya Çalışırlar

Bunun delili Müslim'in *Sahih*'inde selam bahsinde rivâyet ettiği Abdullah b. Abbas *radiyallâhu anh*'ın şu sözleridir: Peygamber ashâbından Ensârdan bir adamın bana haber verdiğine göre, bir gece Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte oturuyorlarken bir yıldız kaydı ve etrafı aydınlattı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlara şöyle sordu: "Bunun gibi bir yıldız kaydığı zaman cahiliye döneminde ne diyordunuz?" Onlar: Allah ve Rasûlü daha iyi bilir, dediler. Biz şöyle diyorduk: Bu gece büyük bir kişi dünyaya geldi, büyük bir kişi öldü. Bunun üzerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Bu yıldız herhangi bir kimsenin ölümü ya da hayatı dolayısıyla kaymaz. Fakat şanı Yüce ve mübarek olan Rabbimiz bir işe hüküm verdiği zaman Arş'ın taşıyıcıları tesbih getirirler. Daha sonra onlardan sonraki semada bulunanlar tesbih getirirler. Nihayet tesbih, bu dünya semasının sakinlerine kadar ulaşır. Daha sonra Arş'ı taşıyanların yanındakiler Arş'ı taşıyanlara: Rabbiniz ne buyurdu? diye sorarlar. Onlar da ötekilerine ne buyurduğunu haber verirler. (İbn Abbas devamla) dedi ki: Semavattakiler birbirlerine haberin mahiyetini sorarlar ve nihayet bu haber şu dünya semasındakilere ulaşır. Cinler bu sözü dinleyerek kapmaya çalışırlar ve bu kaptıklarını dostlarına bırakırlar ve onu onlara ulaştırırlar. İşte onların olduğu gibi bildirdikleri haktır; fakat onlar, ona başka şeyler katar ve ilave ederler."

Nevevî dedi ki: “*Başka şeyler katarlar*” ifadesi “ona yalan karıştırırlar” demektir. Buna delil de Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in “cinler o işittikleri sözü kaparlar ve bunu dostlarına bırakırlar ve onu atarlar.” ifadesidir.

Buna aynı şekilde Müslim’in *Sahih*’inde Selâm bölümünde yer alan bir başka rivâyet açıklık getirmektedir. Âişe *radiyallâhu anhâ*’dan şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Bazıları Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e kâhinler hakkında soru sordular. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onlara: “Onlar hiçbir şey değildir” buyurdu. Ey Allah’ın Rasûlü, dediler. Onlar bazan bir şey anlatıyorlar ve doğru çıkıyor? Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “O, cinnin sözlerindendir. Cinni o sözü alır ve bunu kendi dostunun kulağına tıpkı bir tavuk gibi bırakır, onlar bu söze yüz yalandan daha fazlasını katar karıştırırlar.”

Hattabî ve başkaları şöyle demektedir: Yani cinlere mensup kişi duyduğu sözü kâhin dostuna bırakır. Diğer şeytanlar da bu sözleri işitirler. Tıpkı tavuğun sesiyle diğer arkadaşlara haber vermesi, onların da ona karşılık vermeleri gibi.

Bu buyrukta kâhinlik yapmanın haram olduğuna, kâhinlere gitmenin haram olduğuna ve bu işin yasaklanmasına delil vardır.

Nitekim el-Maverdî, *el-Ahkâmu’s-Sultaniye*’de şöyle demektedir: “Hisbe görevlisi (emr bi’l-maruf nehy ani’l-münkerle görevli olan kişi) insanların kehanetle ve oyun ve eğlence ile kazanç sağlamalarını engeller, bu sebeple mal vereni de, alanı da tedib eder.”

9- Cinlerin Şeytanları Arasında Pek Büyük Yalan Söyleyenler de Vardır.

Buna az önce kaydedilen hadis delil teşkil etmektedir.

10- Cinlerin Azgın Olanları Ramazan Ayında Zincirlerle Sıkı Sıkıya Bağlanırlar.

Böylelikle Müslümanlara başka aylarda yapabildikleri zarar kadarını yapma imkânı bulamazlar ve Müslümanları fitneye düşürme imkânına ulaşamazlar. Çünkü Mü'minler Ramazanda her türlü arzuyu kaldıran oruç ile meşguldürler. Kur'ân ve zikirle uğraşmaktadırlar.⁽²⁸⁾

Tirmizî'nin **Sünen**'inin oruç bahsinde rivâyet ettiği Ebû Hureyre *radıyallâhu anh'*ın şöyle dediğine dair rivâyet de buna tanıklık etmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Ramazan ayının ilk gecesinde şeytanlarla cinlerin azgınları zincirlere vurulurlar, ateşin kapıları kapatılır, onun hiçbir kapısı açılmaz, cennetin kapıları açılır ve onun hiçbir kapısı kapalı tutulmaz. Bir münadi şöyle seslenir: Ey hayır arayan (hayra) yönel ve ey kötülük arayan (kötülükten) vazgeç ve Yüce Allah'ın cehennem ateşinden azad edilecek kulları vardır." Bu Tirmizî'nin lafzıdır. Buna yakın bir şekilde Buhârî ve Müslim de bu hadisi rivâyet etmişlerdir.

Tuhfetu'l-Ahvezi adlı eserde şöyle demektedir: "Bazıları hakkında bundan farklı hususları gerektiren rivâyetlere gelince, bunlar şeytanların kandırmalarının sebep

(28) Bk. Fethu'l-Bârî, IV, 114; Ayrıca el-Mübarek Fûri, *Tuhfetu'l-Ahvezi*, III, 291

oldukları bir takım etkilerdir ve bu etkiler bu nefislerin derinliğine kadar işlemiş ve şeytanlar onların başlarına yu-murtalamıştır.”⁽²⁹⁾

11- Cinler de Tıpkı Diğer Varlıklar Gibi Gaybı Bilmezler.

Yüce Allah, Süleyman *aleyhisselâm*’ın ölümünü söz konusu ederken şöyle buyurmaktadır:

“Biz ölümüne hükmedince esasını yiyen ağaç kurdun-dan başkası onlara ölümünü göstermedi. Nihayet yıkılıp yere düşünce açıkça ortaya çıktı ki, eğer cinler gaybı bil-miş olsaydılar, bu horlayıcı azap içinde devam etmezlerdi.”

(Sebe’ 34/14)

Kurtubî dedi ki: “Denildiğine göre cinlerin elebaş-ı-ları yedi kişi idi. Bunlar Süleyman *aleyhisselâm*’ın emrine itaat ediyorlardı. Davud *aleyhisselâm* Beytu’l-Makdis’in temellerini atmıştı. Vefat ettiğinde Süleyman *aleyhisselâm*’a Beytu’l-Makdis mescidini tamamlamasını vasiyet etmişti. Süleyman *aleyhisselâm* cinlere bu işi emretti. Vefatı yaklaştığında yakınlarına dedi ki: Mescidin inşaatını tamamlayın-caya kadar ölümümü onlara haber vermeyiniz. Mescidin bitmesine bir yıllık bir zaman kalmıştı. Haberde belirtildiğine göre ölüm meleği onun arkadaşı idi. Ölümünün alametinin ne olacağını ona sordu. O da dedi ki: Secde ettiğin yerden Harnube (keçi boynuzu) adı verilen bir ağaç (bitki) çıkacak. Mutlaka her sabah Beytu’l-Makdis’de bir ağaç biterdi, ona: Adın ne diye sorardı. O ağaç da: Adım

---

(29) III, 291

şu şudur derdi. Ona: Sen ne işe yararsın, diye sorar, ağaç şuna şuna derdi. Bunun üzerine emir verir, o ağaç kesilir ve kendisine has bir bahçeye diker ve o ağacın fayda ve zararlarının adının ve tıpta neye yaradığının yazılmasını emrederdi. Bir gün namaz kılmakta iken önünde bir ağacın yeşermekte olduğunu gördü. Ona: “Adın ne?” diye sordu, o da: Keçiboynuzu dedi. “Ne işe yararsın?” diye sordu. Ağaç: Bu mescidin tahribine, diye cevap verdi. Süleyman *aleyhisselâm*: Ben hayatta olduğum sürece Allah onu tahrip etmeyecektir. Sen, benim ve Beytu'l-Makdis'in helakine sebep olacak ağaçsın. O ağacı yerinden kopardı ve bahçesine dikti. Sonra şöyle dedi: Allah'ım, ölümümünden cinlerin haberdar olmamasını sağla ki insanlar da cinlerin gaybı bilmediklerini öğrensinler.

Cinler, insanlara gayba dair bazı şeyler bildiklerini ve yarın neler olacağını bildiklerini haber veriyorlardı. Sonra kefenini giyindi, hanutlarını süründü, mihrabına girdi. Namaza durdu, tahtı üzerinde asasına yaslandı. Öldüğü halde, ölümü üzerinden bir sene geçinceye kadar cinler bunu bilemedi. Bu sırada mescidin inşası da tamamlandı.

Ebû Cafer en-Nehhâs dedi ki: Bu âyet-i kerime hakkındaki açıklamaların en güzeli budur. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e kadar ulaşan hadis de bu görüşün sıhhati-ne delildir. İbrahim b. Tahmân, Ata b. es-Sâid'den, o Saib b. Cübeyr'den, o İbn Abbas'tan rivâyet ettiğine göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: Allah'ın peygamberi Dâvûd oğlu Süleyman -ikisine de selam olsun- namaz kıldı mı, önünde yeşeren bir ağaç görürse ona: “Adın nedir?” diye sorar. Şayet dikilmek için ise, onu diker,

bir ilaç için ise bunu yazardı. Bir gün namaz kılmakta iken yine önünde bir ağaç bitiverdi. “Adın nedir?” diye sordu, o: Keçiboynuzu dedi. “Sen ne işe yararsın?” diye sordu. Ağaç: Bu evin tahribi içinim, dedi. Süleyman dedi ki: Allah’ım, cinler ölümümü bilemesinler. Böylelikle insanlar cinlerin gaybı bilmediklerini bilmiş olacaklar. Süleyman o ağacı bir asa halinde yonttu ve bir sene boyunca ona yaslandı. Onlar da bunu bilmediler. Derken asa düştü. İnsanlar cinlerin gaybı bilmediklerini öğrenmiş oldular. Bu hâlin miktarına baktılar, bir sene olduğunu tespit ettiler.

Yine Kurtubî şunları söylemektedir: Sahih senedlerle tefsir’de belirtildiğine göre İbn Abbas şunları söylemektedir: Dâvûd oğlu Süleyman -ikisine de salât ve selâm olsun- bir sene boyunca ölümü bilinmeksizin asası üzerine yaslanmış olarak kaldı. Bu vakitte cinler, kendilerine vermiş olduğu emirleri yerine getiriyorlardı. Bir sene sonra yere düştü, yere yıkılınca insanlar, cinlerin eğer gaybı bilselerdi, hor ve hakir kılıcı azapta devam edemeyeceklerini açıkça anlamış oldular.⁽³⁰⁾

Hadisi Hakim, *Müstedrek*’inde rivâyet etmiş olup, “bu senedi sahih bir hadis olduğu halde Buhârî ve Müslim tarafından rivâyet edilmemiştir.” dedi.

---

(30) el-Câmiu li Ahkâmi’l-Kur’ân, XIV, 179-180

12- Cinlerin Görülmeyecek Şekilde Olan Aslî Hilkatlerinden Çıkararak Şekillenebilmeleri ve Görülmeleri Mümkündür.

Bu hususta birkaç şekil söz konusudur:

a) İnsan Sûretinde Gelmeleri:

Buna delil gösterilecek hususlardan birisi de Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Hani şeytan onlara yaptıklarını süslemiş ve şöyle demişti: ‘Bugün insanlardan sizi yenebilecek yoktur. Ben de muhakkak sizin yardımcınızım.’” (el-Enfâl, 8/48)

Bu, Bedir günü şeytan bir adam sûretinde görünerek onlara söylediği sözleri söyleyip, müşrikleri aldattığı zaman tahakkuk etmişti.

Ebû Hureyre *radıyallâhu anh'*ın bir adam sûretinde gelen şeytan ile başından geçen olayları anlatan rivâyet de bunun delilidir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* Ebû Hureyre'yi ramazan zekatını korumakla görevlendirmesi bilinen bir olaydır. Bu Buhârî'nin *Sahîh*'inde Vekâlet bahsinde ve başka yerlerde sabittir.

b) Siyah Köpek Sûretinde Gelmeleri:

Buna da Müslim'in *Sahîh*'inde namaz bahsinde Abdullah b. es-Sâmit'ten, onun Ebû Zerr *radıyallâhu anh'*dan şöyle dediğine dair rivâyet delildir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Sizden herhangi birisi kalkıp namaz kılacak olursa, eğer önünde deve eğerinin arka ta-

rafındaki tahta gibi bir şey bulunursa onun için sütire olur. Şayet önünde deve eğrinin arkasındaki tahta gibi bir şey bulunmayacak olursa eşek, kadın ve siyah köpek onun namazını keser.” Ben (Abdullah b. es-Samit): Ey Ebû Zerr dedim. Siyah köpek ile kırmızı köpek ve sarı köpek arasında nasıl bir fark vardır? Ebû Zerr dedi ki: Kardeşimin oğlu, senin bana sorduğun şekilde ben de Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e sordum. Şöyle buyurdu: Siyah köpek bir şeytandır.

Bu hadisi buna yakın bir şekilde Tirmizî de *Sünen*’inin namaz bahsinde; Nesâî, kible bahsinde; Ebû Dâvûd, namaz bahsinde; İbn Mâce, namazın kılınması ve namazda sünnet bahsinde; Ahmed, *Müsned*’inde; Darimî, *Sünen*’inin namaz bahsinde ve hepsi de Abdullah b. es-Samit’ten, o Ebû Zerr’den diye rivâyet etmişlerdir.

Siyahın cinlere mahsus renk olduğunu gösteren bir takım deliller de vardır. İmam Ahmed, *Müsned*’inde rivâyet ettiğine göre Ebû Zerr *radıyallâhu anh* dedi ki: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Benden önce hiçbir peygambere verilmemiş beş şey bana verildi. (Düşmanın kalbine salınan) korku ile bana yardım olundu. Bu sebeple düşman bir aylık mesafeden benden korkar. Yeryüzü benim için hem namaz kılacak yer, hem de temizlenme aracı yer kılındı ve ganimetler bana helâl kılındı. Benden önce hiç kimseye helâl kılınmadı ve ben hem kırmızıya, hem siyaha gönderildim. Bana: “İste, o sana verilecek” denildi. Ben isteğimi ümmetime yapacağım şefaât olarak sakladım. O, inşaallah sizden Yüce Allah’ın huzuruna ona

hiçbir şeyi ortak koşmadan çıkan kimselere erişecektir.” A’miş -ki burada delilimiz de budur- dedi ki: Mücahid’in görüşüne göre kırmızıdan kasıt insanlar, siyahdan kasıt cinlerdir.

Mucemu Şuyûhî Ebi Bekr el-İsmâîlî de ki rivâyete göre Ebû Abdirrahman es-Sülemî şöyle demiştir: Ali b. Ebi Talib *radıyallâhu anh* dedi ki: “Cinler muayyen bir takım köpeklerdir.” Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: “Sizler, iki noktası bulunan simsiyah köpeği öldürünüz. Çünkü o şeytandır.”

İbn Abdilberr dedi ki: “İlim adamlarının dediklerine göre simsiyah (köpek) şeytandır. Yani böyle bir köpek menfaat sağlamaktan uzak, zararı ve eziyeti ihtimali yakın bir yaratıktır. Bunlar düşünme ile anlaşılacak konular değildir. Kıyas ile bu neticelere ulaşılamaz. Bu hususlarda Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in dediği kabul edilir.”⁽³¹⁾

İbn Abdilberr -Yüce Allah’ın rahmeti üzerine olsun- kimseye zarar vermedikleri ve kimseye saldırmadıkları takdirde siyah köpeklerin dahi öldürülmeyeceği kanaatine yatkındır. Çünkü Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* canlı herhangi bir varlığın hedef edinilmesini yasaklamıştır. Ayrıca köpeklerin öldürülmesine dair verilen emir Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in Ebû Dâvûd’un *Sünen*’indeki şu rivâyette olduğu gibi neshedilmiştir: “Beş haşere vardır ki bunlar Harem hududları içerisinde de, dışında da öldürülürler. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* bunlar arasında saldırgan köpeği de saydı.”

(31) et-Temhid, XIV, 229

Bu hadisiyle Nebi *sallallâhu aleyhi ve sellem* köpekler arasından sadece saldırgan için özel hüküm vermiştir. Çünkü Mü'mine saldıran, eziyet veren ve Mü'min tarafından kendisine güç yetirilen her bir hayvanın öldürülmesi vaciptir.

(İbn Abdilberr devamla) dedi ki: Yine bu husustaki delillerden birisi de şudur: İmam Malik -Allah'ın rahmeti üzerine olsun-'den sonra dönemlerin değişip durmasına rağmen bütün bölgelerde köpekler öldürülmemiştir. Bütün bu ülkelerde ise İmam Malik'in de başkalarının da mezhebinde olan ilim adamları ve fazilet sahipleri bulunagelmıştır. Herhangi bir münker ve açık masiyette hiçbir şekilde müsamaha göstermeyen, mutlaka o münkere karşı tepki gösteren ve onu değiştirmeye kalkışan kimseler de bulunmuştur.

Bu hususta rivâyet edilen ve şeytan olduğu belirtilen siyah köpeklerin öldürülmesi kanaatini benimseyenlerin ise buna dair bir delilleri yoktur. Çünkü Yüce Allah kötülüğü ağır basan insanlara ve cinlere mensup olanlara “*insan ve cin şeytanlarını*” (*el-En'âm*, 6/112) buyruğunda “şeytan” adını vermiş bulunmaktadır ve bu sebep dolayısıyla da öldürülmesi gerekmemiştir.⁽³²⁾

c) Evlerde Barınan Yılanlar Şeklinde Gelmeleri:

Bunun delili Müslim'in *Sahîh*'inde Selâm bölümünde Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallâhu anh*'dan naklettiği rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Şüphesiz Medine'de Müslüman olmuş cinlerden bir kesim vardır.

---

(32) et-Temhid, XIV, 233-234

Her kim evlerde barınan bu kesimden bir şeyler görecektir olursa üç (gün ya da üç defa) onlara süre tanısın. Bundan sonra bir daha ona görünecek olursa onu öldürsün. Çünkü o bir şeytandır.”

“Evlerde barınanlar”dan kasıt, evlerde barınan yılanlardır. Bunlar çoğunlukla cinlerden olurlar. Nitekim Ahmed’in *Müsned*’inde İbn Abbas’ın rivâyet ettiği hadiste şöyle denilmektedir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Yılanlar, cinlerden mesh olmuşlardır. (Hilkatleri değiştirilmiştir.)”

d) Zararlı Haşereler Sûretinde Görünmeleri:

Bunun delili Ebû Dâvûd’un *Sünen*’inde Edeb bölümünde Ebû Saîd el-Hudrî *radiyallâhu anh*’dan naklettiği şu rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Şüphesiz cinlerden olan haşerelerden herhangi birisini evinde kim görecektir olursa üç defa ona görünsün. Eğer tekrar gelecek olursa onu öldürsün, çünkü o bir şeytandır.”

13- Cinler Hızlı Hareket Eder ve Zor

İşlere Güç Yetirebilirler:

Şüphesiz ki cinler alemi, hayret verici bir alemdir. Onların en hayret verici özelliklerinden birisi de Yüce Allah’ın şu buyruğunun tanıklık ettiği gibi bir yerden bir başka yere hızlıca intikal edebilme güçleridir:

“Cinlerden bir ifrit dedi ki: ‘Ben onu sana sen yerinden kalkmazdan önce getirebilirim ve muhakkak ben buna

gücü yeten ve güvenilir bir kimseyim.” (en-Neml, 27/39)

Görüldüğü gibi burada cinlerden olan bu ifrit, Sebe Melikesi Belkıs'ın tahtını Süleyman *aleyhisselâm* meclisinden kalkmadan önce getirmeyi üstlenmiştir. Bu ise onların hızlı bir şekilde hareket edebildiklerine delildir.

Aynı şekilde onların hayret verici özelliklerinden birisi de; Yüce Allah'ın haber verdiği şekilde, ağır ve yorucu işleri yerine getirebilecek güce sahip olmalarıdır. Buna göre cinler Süleyman *aleyhisselâm*'a pek büyük köşkler, pek büyük timsaller ve oldukça geniş, büyük kazanlar ve çok büyük su havuzları yapıyorlardı.

Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Onlar kendisine köşklere, heykellerden, büyük havuzları andıran çanaklardan ve yerlerinde sabit kazanlardan istediğini yaparlardı. ‘Ey Dâvûd hanedanı! Siz de şükür için çalışın, kullarımdan şükredenler ise azdır.” (Sebe, 34/13)

CİNLERİN İNSANLARA RAHATSIZLIK VERMELERİ VE BUNUN NASIL OLDUĞU

Özellikle cinlerin şeytanlarının, Yüce Allah'ın dilemesi halinde insanlar üzerinde etkileri vardır. Cinlerden bazıları, insanı öldürmek yahut neticesinde taun hastalığı ortaya çıksın diye dürtmek, saraya düşürmek yahut nazar değdirmek yahut kaçırmak ya da uykusunda iken ona eziyet verip korkutmak veya namazını kesmek sûretiyle insanlara zarar verirler.

Kimileri yardımcıları olan kâhinlere ve yeryüzünde fesad çıkartıp, asla ıslâh etmeyen hokkabazlara faydalı olmak üzere hırsızlama dinledikleri sözleri çalarlar.

Aşağıdaki satırlarda onların kötülük şekillerinin bazıları söz konusu edilecektir:

1. Bir İnsanı Öldürmeleri:

Müslim'in *Sahîh*'inde Selâm bahsinde zikrettiği şu rivâyet buna tanıklık etmektedir: Ebû Sâib, Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallâhu anh'*ın yanına evinde bulunduğu bir sırada girdi. Dedi ki: Onun namaz kılmakta olduğunu gördüm. Namazını bitirsin diye oturup bekledim. Bu sırada evin bir tarafındaki (çatıda bulunan) kuru hurma dalları arasında bir hareket duydum. Dönüp baktığımda bir yılan olduğu-

nu gördüm. Onu öldürmek üzere üzerine atıldım. Bana: Otur diye işaret etti, ben de oturdum. Namazı bitirince evdeki bir odaya işaret etti ve şöyle dedi: Şu odayı görüyor musun? Ben: Evet dedim. Şöyle dedi: Burada bizden yeni evlenmiş bir genç vardı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte Hendek'e çıktık. Günün ortalarında bu genç Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den izin alır ve hanımının yanına giderdi. Bir gün ondan izin istedi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* ona: "Üzerine silahını al. Çünkü ben Kureyzalıların sana zarar vereceğinden korkarım" buyurdu. Adam silahını aldı, sonra (evine) döndü. Hanımının iki kapı arasında ayakta dikilmekte olduğunu gördü. Hemen hanımına saplamak üzere mızrağı ile üzerine yürüdü. Çünkü bundan dolayı hanımını kıskanmıştı. Hanımı ona: Mızrağını tut ve benim dışarıya çıkmama neyin sebep olduğunu görmek için evin içerisine gir, dedi. Genç içeri girdiğinde yatak üzerinde katlanıp durmuş büyükçe bir yılan ile karşılaştı. Elindeki mızrakla üzerine atılıp mızrağını ona sapladı, sonra çıktı. Mızrağını evin ortasına sapladı ve yılan onun üzerinde bir süre hareket etti. Önce yılan mı öldü yoksa genç delikanlı mı daha çabuk öldü, bilinmiyor.

(Ebû Saîd) dedi ki: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yanına gelip ona durumu anlattık; dedik ki: Onu bize diriltsin diye Allah'a dua et. Peygamber şöyle buyurdu: "Arkadaşınız için mağfiret dileyin." Sonra şöyle buyurdu: "Şüphesiz Medine'de Müslüman olmuş cinler vardır. Onlardan herhangi birilerini görecektir olursanız üç gün süreyle ona izin verin (uyarın). Eğer bundan sonra bir daha size görünürse onu öldürün. Şüphesiz ki o, bir şeytandır."

Bu hadis-i şerif bu gencin, cinlerden birisi olan o yılan sebebiyle öldürüldüğüne delildir. İleride Yüce Allah'ın izniyle cinlerin şerlerini bertaraf etmekte yardımcı yollar söz konusu edileceği vakit, yine bu olaydan daha geniş bir şekilde söz edilecektir.

2- Tâûn Hastalığı Ortaya Çıksın Diye İnsanı Dürtmeleri:

Tâûn: Kanın galeyanından ötürü meydana gelen şişkinlik yahut da kanın belli bir organ üzerinde fazlaca toplanması ve o organı ifsâd etmesi demektir.⁽³³⁾ Bu hastalığın cinlerin dürtmeleri sonucu meydana geldiğinin delili, bu hususta bizlere kadar ulaşmış hadislerde sabit olan ifadelerdir.

Meselâ, İmam Ahmed'in rivâyet ettiği Ebû Mûsâ *radıyallâhu anhyoluyla* gelen hadis böyledir. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Ümmetimin yok oluşu dürtmekle (silahlarla öldürülmekle) ve tâûn ile olacaktır." Ey Allah'ın Rasûlü, dürtmenin ne olduğunu biliyoruz, peki taun nedir? diye soruldu. Şöyle buyurdu: "Cinlerden düşmanlarınızın dürtmeleridir. Hepsini de şehadete sebeptir."

Yine İmam Ahmed'in ve sahih olduğunu belirterek Hâkim'in, Âsım el-Ahvel'den, onun Kureyb b. el-Haris'ten, onun Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin kardeşi Burde b. Kays'tan kaydettiği şöyle bir rivâyet vardır: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Allah'ım, ümmetimin telef olmasını

(33) Fethu'l-Bârî, X, 180

senin yolunda (silahla) dürtülmek ve taun hastalığı sonucu ölmek sûretinde takdir buyur!"

İbn Hacer der ki: Tâûnun cinlerin dürtmesi neticesinde ortaya çıktığını destekleyen hususlardan birisi de çoğunlukla en mutedil mevsimlerde ve havası itibariyle en sağlıklı, suyu en güzel bölgelerde ortaya çıkmasıdır. Ayrıca eğer bu hastalık, havanın kötülüğü sebebiyle ortaya çıkmış olsaydı, yeryüzünde devam ederdi. Çünkü hava kimi zaman sağlığa aykırı, kimi zaman sağlığa uygun olur. Kimi zaman bu gider, kimi zaman öteki gelir ve bu herhangi bir kıyas veya deneye göre olmamaktadır. Kimi zaman böylesi üst üste birkaç sene gelir, kimi zaman bir kaç sene gecikir. Ve eğer yine böyle (yani kötü hava şartları dolayısıyla) olsaydı insanları ve hayvanları da kapsaması gerekirdi. Müşahede ile varlığı tespit edilen ise, onun pekçok kimseye isabet etmekle birlikte, mizaçları itibariyle onlar gibi olup, o kimselerin yanlarında bulunanlara isabet etmemesidir. Ayrıca böyle olsaydı bedeninin tamamını kapsaması gerekirdi. Oysa bu hastalık bedende belli bir yerde özellikle olur ve orayı aşmaz. Diğer taraftan havanın bozukluğu, vücuttaki karışımların değişmesini ve hastalıkların çoğalmasını gerektirir. Bu ise çoğunlukla hastalık olmadan da ölüme sebeptir. İşte bu durum, tâûnun cinlerin dürtmesi sonucu ortaya çıktığını göstermektedir."⁽³⁴⁾

İbn Mâce'nin *Sünen*'inde ve Hâkim'in *Müstedrek*'inde sabit olduğuna göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Herhangi bir toplum arasında fuhuş

---

(34) Fethu'l-Bârî, X, 181

açıktan işlenecek olursa, mutlaka onlar arasında tâûn hastalığı ve daha önce geçip gitmiş olan geçmişlerinde bulunmayan ağrılar baş gösterir.”

Yine Hakim’in rivâyet ettiğine göre: “Zina artarsa öldürmeler de çoğalır ve tâûn baş gösterir.”

Böylelikle bu iki hadis-i şerifte açıklandığına göre tâûnun sebeplerinden biri de toplumda fuhşun ve hayasızca davranışların yaygınlık kazanmasıdır. Bu da açılıp saçılmanın propagandası yapılarak fışkın ve fuhşiyatın sebeplerinin yaygınlaşması, çıplak resimlerin ve hayayı ortadan kaldıran ve sağlıklı tabiatların nefret ettiği açık saçık dizilerin yayınlanması, insanları bunlarda anlatılan kişilerin izinden gitmeye çağırımları ve hayasızlık ve fuhşiyatlarında onların taklitlerinin yapılmasına davet etmesidir. Bundan dolayı bu tür toplumların cezası, Yüce Allah’ın onlara bedenlerini ölünceye kadar perişan eden tâûn hastalığını musallat kılmasıdır.

Şeyh el-Münavî az önce geçen “Zina çoğalırsa öldürme de çoğalır ve taun başgösterir.” hadisiyle ilgili olarak şunları söylemektedir: “Bunun böyle olmasının sebebi, zinanın cezasının öldürülmek olmasıdır. Eğer aralarında bu had uygulanmayacak olursa, Yüce Allah onlara cinleri musallat eder, cinler de onları öldürürler.”⁽³⁵⁾

Onun bu sözü muhsan zinakâr hakkında özel bir ifadedir. Çünkü muhsan zinakârın cezası recmdir. Böyle bir açıklama da su götürür. Çünkü şöyle demek yeterlidir: Tâûn Yüce Allah’ın Kur’ân-ı Kerim’de sözünü ettiği sapık

(35) Feyzu’l-Kadîr, I, 266

ve fesâd ehli kimselere verdiği cezalar türünden fâsık ve günahkârlara verdiği bir cezadır.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“Derken biz herbirini günahı ile yakaladık. Kimilerinin üzerine taş yağdıran kasırga gönderdik. Kimilerini o çığlık yakaladı. Onlardan kimisini yere geçirdik, kimilerini de suda boğduk. Allah onlara zulmetmiyordu, fakat onlar kendi nefislerine zulmediyorlardı.” (el-Ankebût, 29/40)

Bu buyruk tâûn neticesinde ölümün şehidlik olduğuna dair vârid olmuş buyruklarla çelişmemektedir. Nitekim Buhârî *Sahîh*'inin Tıp bölümünde kaydettiği rivâyete göre Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*: “Tâûn her Müslüman için bir şehâdetir” buyurmuştur. Aynı şekilde tâûnun Yüce Allah'tan bir rahmet olduğunu belirten rivâyetlerle de çatışmaz. Nitekim böyle bir rivâyeti İbn Ebî Şeybe *Musannef*'inde⁽³⁶⁾ Abd b. Humeyd *Müsned*'inde,⁽³⁷⁾ Taberanî *el-Mu'cemu'l-Kebir* adlı eserinde⁽³⁸⁾ kaydetmişlerdir. Lafzı da kısaca şöyledir: el-Hâris b. Umeyra ez-Zebidî dedi ki: Şam'da tâûn hastalığı ortaya çıktı. Muâz kalkıp, Hıms'da onlara bir hutbe irad ederek dedi ki: “Şüphesiz bu tâûn Rabbimiz'in rahmeti, Peygamberimiz'in duası ve sizden önceki sâlihlerin ölümüdür..”

İbn Hacer, tâûnun bazan masiyet sebebi ile bir ceza olarak görülebileceğini ifade eder. Bazı hadisleri kaydettikten sonra şunları söylemektedir: “Bu hadislerde ifade

(36) VI, 161

(37) I, 74

(38) XX, 116

edildiğine göre tâûn bazen masiyet sebebiyle bir ceza olarak verilebilmektedir. Peki, nasıl şehadet olabilir? Şöyle denilebilir: Bu hususta varid olmuş haberlerin genel ifadesi dolayısıyla, bu sebeple ölen bir kimse şehidlik mertebesine ulaşır. Günahlar işlemiş bir kimsenin şehidlik mertebesine ulaşması, kâmil bir Mü'min ile aynı mevkide eşit olmasını gerektirmez. Çünkü şehitlerin Yüce Allah'ın adı en yüksek olsun diye çarpışırken Allah yolunda geri dönmeksizin ileri atılırken cihad ederek öldürülen ve bir takım günahları bulunan benzeri şehidler gibi dereceleri farklı farklıdır. Yüce Allah'ın Muhammed ümmetinin fertlerine dünya hayatında günahlarının cezasını vermesi, bu ümmete bir rahmetidir. Yine bu durum da tâûn hastalığı ile ölen bir kimsenin, şehadet mükâfatını almasına aykırı değildir ve özellikle onların çoğunluğu bu tür hayasızlıkları işliyorsa bile bu böyledir. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır ya, bu hastalığın onların genelini kapsamasının sebebi onların münkerlere karşı çıkmamaları ve tepki göstermemişleridir..."⁽³⁹⁾

Peki, tâûn hastalığı her ülkede mi görülür? diye sorulursa şu cevap verilir:

Hayır. Çünkü Mekke ile Medine'nin istisnâ edildiğine dair delil vârid olmuştur.

Nitekim Ömer b. Şebbe'nin *Tarihu Mekke* adlı eserinde sahih bir sened ile⁽⁴⁰⁾ kaydettiğine göre, Ebû Hureyre *radiyallâhu anh* Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den şöyle

(39) Fethu'l-Bâri, X, 193

(40) Bk. ez-Zürkanî şerhi, IV, 299

buyurduğunu rivâyet etmektedir: “Mekke ve Medine’nin herbir deliği meleklerle doldurulmuştur. Onlara Deccal de, Tâûn da inemez.”

Buhârî’de Fiten bahsinde Enes’ten gelen rivâyette de şunlar yer almaktadır: “Böylelikle meleklerin orayı -yani Medine’yi- koruduğunu görürler. İnşaallah Deccal de, tâûn da ona yaklaşmayacaktır.”

Buradaki “inşaallah” ifadesinin mahiyeti hakkında farklı görüşler vardır. Bunun teberrüken söylendiği belirtilmiştir. Bu durumda girmeyiş Medine’yi (her zaman ve her durumda) kapsar. Bunun Allah’ın iradesine bağlı olduğu anlamında olduğu da söylenmiştir. Buna göre tâûnun Medine’ye girmesi mümkün olabilir.⁽⁴¹⁾ Az önce kaydettiğimiz Ebû Hureyre’nin hadisi dolayısıyla birinci açıklama daha uygundur. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.

3- Cinler İnsanı Sara Hastalığına Düşürebilir ve Ona Tesir Edebilir:

Şöyle ki; kâfir cinlerden bazıları insanın aklına ve bedenine musallat olarak musibetzedenin hareketlerini ve tasarruflarını karıştırır. Kimi zaman cinni, sadece insanın bedenine zarar verir, aklına vermez. Bütün bunlar Yüce Allah’ın kullarını bir sınamasıdır.

Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

“O hanginizin daha güzel amelde bulunacağını denemek üzere...” (el-Mülk, 67/1)

---

(41) ez-Zürkanî şerhi, IV, 299

“Cinlerden olan bir kimse neden bir insanı sara’ya düşürür?” sorusunun cevabına gelince:

Bu ya aşık olmaları, arzulamaları ve şehvetleri dolayısıyla olabilir, yahut kimi insanların onlara eziyet vermesine bir ceza ve nefret sonucu olabilir. Onlardan birinin üzerine küçük abdest bozmak, sıcak su dökmek, öldürmek gibi, bir insanın kendilerine kasten eziyet vermek istediğini sanmaları sebebiyle olabilir. İsterse insan bunu bilmesin. Cinler arasında ise cahillik ve zulüm vardır. Bundan dolayı insana hak ettiğinden daha fazla ceza verebilirler. Bazen bu onların insanların sefihleri türünden kimselere yaptıkları bir kötülük ve bir abes iş de olabilir. Sözü geçen bu iki husus ile ilgili olarak, cinlerin yaptıklarının bir dereceye kadar onlara açıklanması gerekir. Şöyle ki birinci türden olan işler haram olan hayasızlıklar türündendir. Bu husus cinne bildirilir. Ayrıca onlar hakkında Allah’ın bütün cinlere ve insanlara peygamber olarak gönderdiği Rasûlü’nün hükmüyle hüküm verileceği onlara bildirilir.

İkinci türden olanlara gelince; eğer insan bu hususu biliyor ise, cine bu işin bilinmeyen bir husus olduğunu söyler. Kasten eziyete kalkışmayan bir kimsenin ise cezalandırılmayı hak etmesi söz konusu değildir. Eğer bu işi kendi evinde ve mülkünde yapmış ise, bu evin o insanın mülkü olduğu ve mülkünde caiz olan şekilde tasarruf hakkına sahip olduğu onlara bildirilir ve yine onlara izinlerini almaksızın insanların mülkünde kalma haklarının bulunmadığı söylenir. Bunun yerine onlar, insanların mesken olarak kullanmadıkları harabe yerleri, boşlukları mesken olarak kullanabilirler. Bundan ötürü cinler çoğunlukla ha-

rabelerde ve boş yerlerde bulunurlar. Aynı şekilde hamam, bostan, çöplük ve kabristan gibi yerlerde bulunurlar. Şeytanların beraberlerinde bulundukları ve hâlleri rahmanî olmaktan çok şeytanî olan sapık tasavvuf şeyhleri de şeytanların dağıldıkları yerler olan bu gibi mekânlara çokça giderler.⁽⁴²⁾

Acaba sara kötü olan ve olmayan ruhların etkisiyle ortaya çıkar mı, sorusuna şöyle cevap verilmiştir:

İbn Hacer bu hususa şu sözleriyle cevap vermiştir: “Sara cinnin etkisiyle olabilir. Fakat cinlerin sadece kötü ruhlu olanlarından meydana gelir...” Daha sonra da az önce geçen ifadelere yakın bir şekilde saranın sebebini söz konusu etmektedir.⁽⁴³⁾

Ebû Cafer Ahmed b. Muhammed et-Tayyib b. Ebî'l-Eş'as (vefatı 360 h.)'in saraya dair bir kitabı da vardır ki, bu *Keşfu'z-Zunun*'da geçmektedir.⁽⁴⁴⁾

4- Cinlerden Kimilerinin Nazarı İnsanlara Değer.

Buhârî'nin Tıp bahsinde Ummu Seleme *radıyallâhu anhâ*'dan rivâyet ettiğine göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun odasında yüzünde nisbeten değişik renkte bir bölgenin bulunduğu bir küçük kız görür. Peygamber Efendimiz: “Siz bu kıza okutun. Çünkü buna nazar değmiştir” buyurdu. Hadis ile ilgili olarak İbn Hacer, şunları söylemektedir: Buradaki “nazar değmiştir” ifadesi ile kas-

(42) Mecmuu'l-Fetava, XIX, 39-41

(43) Bk. Fethu'l-Bârî, X, 114

(44) Bk. Keşfu'z-Zunun, II, 1422

tedilenin ne olduğu hususunda farklı görüşler vardır. Bunun cinlerin bakışından bir göz değmesi olduğu söylendiği gibi, insanların bakışından bir göz değmesi olduğu da söylenmiştir. Fakat kabul edilmeye daha değer olan, ifadenin bunlardan daha kapsamlı olduğudur.”⁽⁴⁵⁾

5- Cinler Bir İnsanı Alıp Kaçırabilir.

Bunun delili Mâlik'in *Muvatta'*nda, Şâfiî, Abdurrez-zak, Ebû Ubeyd, Beyhakî ve İbn Ebî Şeybe⁽⁴⁶⁾ ile İbn Ebî'd-Dünya'nın rivâyet ettiği şu lafızdaki rivâyettir:

Abdurrahman b. Ebî Leylâ'dan rivâyet edildiğine göre, onun kavminden bir adam, yatsı namazını arkadaşlarıyla birlikte kılmak üzere evinden çıktı, fakat bulunamadı. Hanımı Ömer b. el-Hattâb *radiyallâhu anh'*a gitti ve ona durumu anlattı. Ömer *radiyallâhu anh* bu hususu kadının yakınlarına sordu. Onlar da onun dediklerini doğruladılar. Ömer *radiyallâhu anh* ona dört yıl beklemesini emretti. Dört yıl bekledikten sonra Ömer *radiyallâhu anh'*in yanına geldi ve ona durumu haber verdi. Bu hali yakınlarına sordu, onlar da onun doğru söylediğini belirttiler. Ömer *radiyallâhu anh* kadına evlenmesini emretti. Daha sonra onun ilk kocası geldi. Ömer b. el-Hattab *radiyallâhu anh'*in huzurunda davalastılar. Ömer dedi ki: Sizden herhangi bir kimse uzun bir süre kaybolur da ailesi onun hayatta olup olmadığını bilmezse (ne yapsın) dedi. Adam: Ama benim mazeretim vardı, deyince, mazeretin nedir diye sordu. Adam dedi ki:

(45) Fethu'l-Bâri, X, 202

(46) Bk. Telhisu'l-Habir, III, 235

Ben kavmimle birlikte yatsı namazını kılmak üzere çıktım. Cinler beni esir aldı -ya da bana cinler isabet etti, dediniz uzun bir süre aralarında kaldım. Bunlara Mü'min olan cinler gaza etti. Onlarla savaştılar ve onlara karşı zafer kazandılar. Onlardan esir aldılar. Aldıkları esirler arasında ben de vardım. Bana: Dinin ne dediler. Ben Müslümanım, dedim. Onlar: Sen bizim dinimiz üzeresin, seni esir almamız bize helal olmaz, dediler. Sonra da beni aralarında kalmak ya da gitmek arasında serbest bıraktılar. Ben de gitmeyi tercih ettim. Geceleyin beni alıp götürdüler. Geceleyin benimle yol yürüyorlardı, gündüzün de fırtınalı bir rüzgarın arkasından gidiyordum. (Ömer): Peki ne yapıyordun diye sordu. Adam: Bakla ve üzerinde Allah'ın adı anılmadık şeyler, dedi. Ne içiyordun diye sorunca, üstü örtülmemiş şeyler diye cevap verdi. Katade dedi ki: (Buradaki) el-cedef: Üstü örtülmemiş içecekler demektir. (İbn Ebi Leylâ) dedi ki: Ömer adamı hanımını almak ile ona verdiği mehri geri almak arasında muhayyer bıraktı.

İbn Abdilberr -rahimehullah- *et-Temhid lima fi'l-Muvattai mine'l-Meânî ve'l-Esânîd* adlı eserinde bu rivâyet ile ilgili olarak şunları söylemektedir: “Bu, Iraklıların rivâyeti olarak sahih bir haberdir. Mekkelilerin de meşhur bir rivâyetidir...”⁽⁴⁷⁾

---

(47) *et-Temhid*, XII, 184; Ayrıca bk. *ed-Diraye fi Tahriri Ehadisi'l-Hida-ye*, II, 142

6- Müslümana Uykuda İken Eziyet Vermeye Gayret Etmeleri ve Onu Korkutmaya Çalışmaları:

İbn Ebî Şeybe *Musannef*'inde⁽⁴⁸⁾ Kişi geceleyin kalkacak olursa nasıl dua eder? (bahsinde) şu rivâyeti zikretmektedir: Bize Abdullah b. Numeyr, Zekeriya b. Ebî Zâide'den anlattı. O Mus'ab b. Yahya b. Ca'de'den dedi ki: Hâlid b. el-Velid geceleyin korkardı. O kadar ki, beraberinde kılıcı olmadan dışarı çıkmazdı. Bu sebeple herhangi bir kimseye bir zarar vereceğinden korktu. Bu husustan Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e şikâyetçi olunca şöyle buyurdu: Cebrail'in bana dediğine göre, cinlerden bir ifrit sana kötülük ediyor. Bunun için sen de ki:

“İyi bir kimsenin de günahkârın da aşamadığı Allah'ın eksiksiz kelimeleri ile semadan inenin ve oraya yükselenin kötülüklerinden, yeryüzünde yayılanların ve oradan çıkanların kötülüklerinden, gece ve gündüzün fitnelerinden, hayır ile gelen müstesnâ, geceleyin gelen her bir şeyin şerinden sana sığınırım ey Rahmân” buyurdu. Halid bu sözleri söyledi ve o korkusu gitti.

7- Müslümanın Namazını Kesme Gayretleri:

Buhârî'nin *Sahih*'inde Ehadîsu'l-Enbiyâ bölümünde Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'ın rivâyetine göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Cinlerden bir ifrit kurtularak benim namazımı kesmek istedi. Allah da ona karşı bana yardımcı oldu, ben de onu alıp yakaladım.

(48) VI, 80

Hepinizin onu görmeniz için mescidin direklerinden birisine onu bağlamak istedim. Kardeşim Süleyman'ın: “*Rabbim, bana mağfîret buyur ve benden sonra hiç kimseye nasip olmayacak bir mülk ver bana!*” (Sâd, 38/35) şeklindeki duasını hatırladım ve onu hor ve hakir olarak geri çevirdim.” Peygamber Efendimiz'in: “Cinlerden bir ifrit” buyruğundaki ifrit azgın ve kötü kimse demektir.⁽⁴⁹⁾

8- Kâhinlere ve Madrabazlara Faydalı Olmak Amacı ile Söz Hırsızlama Gayretleri:

Bunun delili daha önce geçmiştir. İbn Hacer dedi ki: “Hattabî dedi ki: Bu kâhinler, sınamaların da tanıklık ettiği ve bilindiği üzere zihinleri keskin, nefisleri şerli, tabiatları ateş tabiatında olan bir topluluktur. Bunlar çeşitli meselelerini cinlere götürürler ve çeşitli olaylar hakkında onların görüşlerini sorarlar. Cinler de onlara bir takım kelimeleri telkin ederler.”⁽⁵⁰⁾

Yine İbn Hacer der: “Hattabî dedi ki: Peygamber *sal-lallâhu aleyhi ve sellem*'in açıkladığına göre kâhinin bazan isabet etmesi, ancak cinninin meleklerden hırsızlama yoluyla dinlediği kelimeyi ona bırakmasının bir sonucudur. O da bu doğru kelimeye duyduklarına kıyas ederek bir takım yalanlar ilave eder. Nadir olarak bazan isabet edebilir, hatalı olduğu ise daha çok görülen bir husustur.”⁽⁵¹⁾

(49) Fethu'l-Bârî, VI, 460

(50) Fethu'l-Bârî, VI, 219

(51) Fethu'l-Bârî, VI, 220

9- Her Bir İnsan İle Birlikte Bir Kafir Cinin Bulunması, Ondan Ayrılmayarak Devamlı Kötülüğü Emretmesi

Bunun delili Müslim'in Kıyâmet Gününün Nitelikleri bahsinde kaydettiği Abdullah b. Mes'ûd *radiyallâhu anh*'ın şöyle dediğine dair rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Aranızdan cinlerden onunla birlikte bulunanın kendisi için görevli kılınmadığı hiçbir kimse yoktur. Sen de mi ey Allah'ın Rasûlü? diye sordular. Şöyle buyurdu: Evet ben de. Şu kadar var ki, Allah ona karşı bana yardımcı oldu ve bunun üzerine o da İslâm'a girdi. Bu yüzden bana sadece hayır emreder."

İmam Ahmed'in *Müsned*'inde yine İbn Mes'ûd'un rivâyetine göre: "Sizden beraberinde cinlerden ve meleklerden biri bulunmayan hiç kimse yoktur. Sen de mi ey Allah'ın Rasûlü, dediler. Peygamber şöyle buyurdu: "Ben de. Şu kadar var ki Allah ona karşı bana yardımcı olmuştur. Bu sebeple bana ancak hakkı emreder."

Darimî'nin *Sünen*'inde Rikak bahsinde Abdullah b. Mes'ûd'dan şöyle dediği rivâyet edilmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sizden beraberinde cinlerden ve meleklerden birisinin beraberinde bulunmadığı hiçbir kimse yoktur. Sen de mi dediler. Peygamber: Evet ben de, dedi. Şu kadar var ki, Allah ona karşı bana yardım etti, bunun için ben de selâmete eriyorum. (Onun şerrinden kurtuluyorum.)"

Ebû Muhammed dedi ki: İnsanlardan kimisi burada "selâmete eriyorum" lafzına esenliğe kavuşuyorum, şer-

rinden korunuyorum diye anlam vermişlerdir. Bu da o zellil oldu, demektir.

Hadisi aynı şekilde İbn Huzeyme,⁽⁵²⁾ İbn Hibbân,⁽⁵³⁾ *Müsned'*inde eş-Şâşi,⁽⁵⁴⁾ *es-Sünne* adlı eserinde el-Hallal⁽⁵⁵⁾ ve başkaları⁽⁵⁶⁾ rivâyet etmişlerdir.

---

(52) Bk. İbn Huzeyme, *es-Sahih*, I, 330

(53) Bk. İbn Hibban, *es-Sahih*, IV, 327

(54) Bk. eş-Şâşi, *Müsned*, II, 251

(55) Bk. el-Hallal, *es-Sünne*, I, 191

(56) Bk. Ebu'l-Mehasin el-Hanefî, *Mutasaru'l-Muhtasar*, II, 245; Taberânî, *el-Mucemu'l-Evsat*, III, 93; Deylemî, *el-Firdevs*, IV, 37; Darakutnî, *İlel*, V, 342

CİN ŞEYTANLARININ ŞERRİNDEN KORUNMA YOLLARI

İslâm dinini ayrıcalıklı kılan ve onu güçlü ve üstün hâle getiren özelliklerinden birisi de; Yüce Allah'ın izniyle zorluk ve mihnetlere karşı durabilme gücüdür, Müslümana rahat ve huzur ortamlarında, huzursuzluk ve tedirginlikten uzak bir şekilde yaşamasına yardımcı olacak yolları ve yöntemleri vermiş olmasıdır. Bunlar arasında sünnet-i seniye'de açıklanmış olan ve Müslümanın Yüce Allah'ın izniyle tabi olup bağlandıkları takdirde, cin şeytanlarının kötülüklerini def edebileceği yolları ve yöntemleri açıklaması da vardır. Cinlerin şeytanları, hiç şüphesiz ellerindeki bütün imkan ve yollarla insanlara zarar vermeye çalışırlar. Pak sünnet, Müslümanın cin şeytanlarının bütün alanlarda kendisine vereceği zararları önlemekte kendisine yardımcı olacak bütün yolları açıklamıştır. Aşağıda buna dair etraflı açıklamalar görülecektir.

ZİKİR ALANINDA

1. Kur'an-ı Kerim Okumak:

Bunun pekçok delilleri vardır. Bunlardan birisi İbn Mâce'nin Tıp bahsinde İbn Ebî Leylâ'dan, onun babası

Ebû Leylâ'dan şöyle dediğine dair naklettiği rivâyettir. Ben Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yanında oturuyorken bedevî bir Arap onun yanına geldi ve: Benim, ağırları bulunan bir kardeşim var, dedi. Peygamber: Kardeşinin ağırları nedir, diye sordu. O, onda bir parça delilik vardır, dedi. Peygamber: Git onu bana getir, dedi. (Ebâ Leylâ) dedi ki: Bedevî arap gitti, kardeşini getirdi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in önünde oturttu. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in ona Fatiha'yı, Bakara suresinden ilk dört âyeti, ortasından *"ilâhınız tek bir ilâhtır"* (el-Bakara, 2/163) ve Ayetü'l-Kürsî ile birlikte iki âyeti, sonundan da üç âyeti okudu. Al-i İmran suresinden de bir âyet okudu. Zannederim: *"Allah kendisinden başka hiçbir ilâh olmadığını... açıkladı."* (Al-i İmran, 3/18) âyetini okudu. el-A'raf suresinden de: *"Şüphesiz Rabbiniz o Allah'tır ki... yarattı."* (7/54) âyetini, Mü'minûn suresinden bir âyeti: *"Kim buna dair hiçbir delili bulunmaksızın Allah ile birlikte başka bir ilâha ibâdet ederse..."* (el-Mu'minûn, 23/117) âyetini, el-Cin suresinden: *"Doğrusu Rabbiniz'in şanı çok Yücedir. O ne bir zevce edinmiştir, ne de bir evlat."* (el-Cin, 72/3) âyetini, Saffat suresinin başından on âyet-i kerime, Haşr suresinden üç âyet-i kerime; *"De ki: O Allah'tır, bir ve tektir"* (İhlas suresi, 112/1) suresini ve Muavizeteyn (Felak ve Nas) surelerini okudu. (Hasta olan) bedevi Arap en ufak bir rahatsızlığı olmaksızın iyileşmiş olarak kalktı.

Darimî'nin, *Sünen*'inde Fedâilu'l-Kur'ân bahsinde Abdullah b. Mes'ûd *radıyallâhu anh*'dan şöyle dediği rivâyet edilmektedir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in ashâbından bir adam, cinlerden bir adam ile karşılaştı. Onunla

güreşti ve insandan olan adam cinni yere yıktı. Ashâbdan olan adam ona: Gördüğüm kadarıyla sen çok zayıfsın, çok cılızsın. Sanki senin iki kolcağızın köpek kolu gibidir. Siz cinler topluluğu böyle misiniz, yoksa aralarından sadece sen mi böylesin? Cinlerden olan: Hayır, Allah’a yemin ederim ki ben, onlar arasında iri yapılı birisi sayılırım, fakat benimle ikinci defa güreş, dedi. Eğer beni yenersen sana faydalı olacak bir şey öğretilirim. Evet diyip (onunla güreşti ve onu yenince ona): *“Allah odur ki ondan başka hiçbir ilah yoktur. Diridir, Kayyûmdur...”* (el-Bakara, 2/255) âyetini okumasını biliyor musun? dedi. İnsanlardan olan: Evet deyince, cin ona dedi ki: Sen bu ayeti bir evde okuduğun takdirde, mutlaka şeytan oradan eşek kokusunu andıran bir koku çıkartarak çıkar gider. Sonra da sabah oluncaya kadar bir daha oraya girmez.

2- Kızgınlık Anında Şeytandan Allah’a Sığınmak ve Abdest Almaya Özen Göstermek:

Bunun delili, Müslim’in el-Birr ve’s-Sıla bölümünde rivâyet ettiği Süleyman b. Surad’ın şöyle dediğine dair hadistir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in yanında iki adam birbirlerine ağır sözler söyledi. Birisinin gözleri kızarmaya, damarları şişmeye başladı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Ben bir söz biliyorum, eğer onu söylese bütün bu hissettikleri ondan gider. (Bu söz) eûzu billahi mineşşeytanirracim (kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım) sözüdür.” Bu sefer adam: “Sen, bende bir delilik mi görüyorsun?” dedi.

(Hadisin ravilerinden) Ebû'l-Alâ: "Bende... görüyorsunuz" dedi; fakat "adam" lafzını zikretmedi.

İşte bu, kızgınlık hâlinde şeytandan Allah'a sığınmanın delilidir. Abdest almanın deliline gelince, Ebû Dâvûd Edeb bahsinde Ebû Vail el-Kas'dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Bizler Urve b. Muhammed es-Sa'dî'nin yanına girdik. Bir adam onunla konuştu ve onu kızdırdı. Kalktı, abdest aldı. Sonra abdest almış olarak geri döndü ve şöyle dedi: Bana babam, dedem Atiye'den naklen anlattı, dedi ki: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz ki kızgınlık şeytandandır ve şüphesiz şeytan ateşten yaratılmıştır. Ateş ise su ile söndürülür. Buna göre sizden herhangi bir kimse öfkelenecek olursa abdest alsın."

3- Deve Almak Sırasında da Aynı Şekilde

Şeytandan Allah'a Sığınmak:

Bunun delili İmâm Malik'in *Muvatta* adlı eserinde Nikâh bahsinde zikrettiği Zeyd b. Eslem'den rivâyet edilen Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğuna dair hadis-i şeriftir: "Sizden herhangi bir kimse bir kadın ile evlenir yahut bir cariye satın alırsa, alınından yakalasın ve bereketli olması için dua etsin ve sizden herhangi bir kimse bir deve satın aldığı vakit onun omuzu üzerine elini koysun ve şeytandan Allah'a sığınsın."

Feyzu'l-Kadîr'de bu hadis-i şerifte deve satın alındığı vakit şeytandan Allah'a sığınmanın teşvik edildiğini söz konusu ettikten sonra şunları söylemektedir: "Çünkü develer şeytanın bineklerindenidir. O istiâzede bulunduğu-

nu duydu mu hemen kaçır... İstiâze (Allah'a sığınma) emrinin develerdeki güç, övünme ve büyüklenmeden ötürü verilmiş olma ihtimali de vardır. İleride Yüce Allah'ın izniyle geleceği gibi. O takdirde böyle bir istiâze şeytanın sevdiği, emrettiği ve teşvik ettiği böyle bir şerden, Allah'a sığınmak olur.”⁽⁵⁷⁾

4- Şeytanın Namazda Vesvese Vermesi Hâlinde Allah'a Sığınmak ve Sol Tarafa Tükürür Gibi Yapmak:

Bunun delili, Müslim'in *Sahîh*'inde Selâm bahsinde Ebû'l-Ala'dan kaydettiği şu rivâyettir: Osman b. Ebi'l-Âs, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e gelerek dedi ki: Ey Allah'ın Rasûlü, şeytan benimle namazım ve Kur'ân okumam arasına giriyor ve namazımı karıştırıyor. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “O, Hanzeb adı verilen bir şeytandır. Onu hissettiğin vakit ondan Allah'a sığın ve sol tarafına üç defa tükürür gibi yap.” (Osman b. Ebi'l-Âs) dedi ki: Böyle yaptım ve Allah onu benden giderdi.

5- Mescide Girildiği Vakıt Şeytandan Allah'a Sığınmak:

Bunun delili, Ebû Dâvûd'un, *Sünen*'inin Namaz bahsinde kaydettiği Hayve b. Şureyh'in şöyle dediğine dair rivâyettir: Ukbe b. Müslim ile karşılaştım. Ona: Bana ulaştığına göre sen Abdullah b. Amr b. el-As'dan, o da Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den mescide girdiği vakit:

(57) Feyzu'l-Kadîr, I, 282

«أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ،
مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ»

“Koğulmuş olan şeytandan, pek büyük Allah’a, onun kerim vechine ve kadim sultanına sığınırım.” dediğini rivâyet etmişsin. (Abdullah b. Amr b. el-Âs) dedi ki: Bu kadar mı diye sordu. Ben: Evet dedim. O dedi ki: Kişi bunu söyledi mi şeytan: “Günün diğer bölümlerinde de benim şerrimden korunmuş oldu” der.

6- Helâya Girildiği Vakit Erkek ve Dişi Şeytanlardan Allah’a Sığınmak:

Bunun delili, Ebû Dâvûd’un Taharet bahsinde sahih bir senedle kaydettiği hadisi şeriftir. Buna göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* helaya girdiği vakit:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»

“Allah’ım, ben sana erkek ve dişi şeytanlardan sığınırım” derdi. Burada sözü geçen hubs ve habâis, *Avnu’l-Ma’bud* müellifinin belirttiği gibi şeytanların erkekleri ve dişileridir.

7- Yemek Esnasında Besmele Çekmek:

Bunun delili, Müslim’in *Sahîh*’inin Eşribe (İçecekler) bahsinde naklettiği Huzeyfe *radiyallâhu anh*’ın şöyle dediğine dair rivâyetidir: Bizler Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* ile birlikte bir yemekte bulunduğumuz takdirde, Rasûlul-

lah *sallallâhu aleyhi ve sellem* başlayıp da elini yemeğe uzatmadıkça, biz ellerimizi uzatmazdık. Bir seferinde onunla birlikte bir yemekte bulunduk. Adeta itilircesine küçük bir kız geldi. Elini yemeğe uzatmak istedi. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* onun elini tuttu. Daha sonra yine itilircesine Bedevi bir Arap geldi, onun da elini tuttu. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Şüphesiz şeytan, üzerinde Allah’ın adı anılmayan yemeği kendisi için helâl beller. Bu cariyeyi onun vasıtasıyla yemek kendisine helâl olsun diye getirdi. Ben onun elini tuttum. Daha sonra bu vasıta ile yemek kendisine helâl olsun diye bu bedevî Arabı getirdi, onun da elini yakaladım. Nefsim elinde olana yemin ederim ki, onun eli bu cariyenin eliyle birlikte benim elimin içindedir.”

8- Cima (Cinsel İlişki) Halinde Besmele Çekmek ve Allah’ı Zikretmek:

Buna Müslim’in Nikâh bahsinde rivâyet ettiği İbn Abbas *radiyallâhu anh*’ın şöyle dediğine dair kaydettiği hadis, delil teşkil etmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Onlardan herhangi bir kimse hanımına yaklaşmak istediği vakit:

«بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنَا الشَّيْطَانَ، وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا»

“Allah’ın adıyla, Allah’ım şeytani bizden uzaklaştır ve şeytani bize ihsan ettiğin rızıktan uzaklaştır.” diyecek olur da bu (yaklaşma) sebeb(iy)le onlardan bir çocuk takdir edilir ise, şeytan ebediyyen ona zarar vermez.”

9- Eve Girildiği Vakit Yüce Allah'ı Anmak:

Buna delil Müslim'in *Sahîh*'inde Eşribe (İçecekler) bahsinde zikrettiği Câbir b. Abdullah yoluyla gelen hadistir. O, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinlemiştir: “Adam evine girip te evine girdiğinde ve yemek yediğinde Allah'ın adını anacak olursa şeytan: Sizin ne geceleyecek yeriniz vardır, ne de yiyecek yemeğiniz, der. Eğer adam eve girerken Allah'ın adını anmazsa şeytan: Gece kalacağınız yeri buldunuz, der. Eğer yemek yediği vakit Allah'ın adını anmazsa: Hem gece kalacağınız yeri hem akşam yemeğini sağladınız, der.”

Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inde eve girildiği vakit okunacak dua kaydedilmiştir. O bu duayı Edeb bahsinde Ebû Malik el-Eş'arî'nin rivâyet ettiği bir hadis olarak kaydetmektedir. Ebû Malik dedi ki: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: Adam evine girdiği vakit şöyle desin:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ، بِسْمِ اللَّهِ
وَلَجْنَا، وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا»

“Allah'ım, ben senden hayırlı girişi ve hayırlı çıkışı dilerim. Allah'ın adıyla içeri girdik, Allah'ın adıyla dışarı çıktık ve Rabbimiz'e tevekkül ettik.” Sonra da aile halkına selâm versin.

10- Binek ve Başkalarının Tökezlemesi Sırasında Besmele Çekmek:

Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inin Edeb bahsinde rivâyet ettiğine göre Ebû'l-Melih, bir adamdan şöyle dediğini naklet-

mektedir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in terkinde binek üzerindeydim. Bir binek tökezledi. Ben: Körolasica şeytan, dedim. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Körolasica şeytan deme! Çünkü böyle bir şey söylediğin vakit o bir ev kadar olana kadar kendisini büyük görür ve benim gücümle oldu, der. Fakat bunun yerine bismillah de. Bu şekilde söylediğin zaman şeytan sinek gibi oluncaya kadar küçülür.

11- Evden Çıkınca Allah'ı Zikretmek:

Bunun delili, Tirmizî'nin Deavât bahsinde rivâyet ettiği Enes b. Mâlik'in şu sözleridir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Her kim evinden çıktığı vakit:

«بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ»

“Allah'ın adı ile Allah'a güvenip dayandım. Allah ile olmadıkça hiçbir şeye güç yetirilemez” derse ona: Bu sana yeter ve sen korundun, denilir ve şeytan ondan uzaklaşır.”

Ebû Îsâ (Tirmizî) dedi ki: Bu hasen, sahih, garîb bir hadistir. Onu ancak bu yolla biliyoruz.

12- Uyku Sırasında Allah'ı Zikretmeye

Gayret Göstermek ve Aksinden Sakınmak:

Bunun delili, Tirmizî'nin Deavât bahsinde kaydettiği Abdullah b. Amr *radıyallâhu anh*'ın şöyle dediğine dair hadistir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “İki haslet vardır ki; Müslüman bir kimse bunları yerine geti-

recek olursa mutlaka cennete girer. Haberiniz olsun, bu ikisi de kolay şeylerdir. Ama bunlarla amel edenler azdır. Her namazın sonunda on defa *Subhanallah* der, on defa *elhamdulillah*, on defa da *Allah-u ekber* demek.

(Abdullah b. Amr) dedi ki: Ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i bunları eliyle sayarken gördüm. (Peygamber) buyurdu ki: İşte bunlar dil ile söylenecek yüz elli sözdür. (Beş vakit namazın toplamında) Mizanda ise bunlar bin beş yüzdür ve eğer sen yatağına çekilecek olursan yüz defa Allah'ı tesbih, tekbir eder ve ona hamdedersin. İşte bunlar dil ile yüz defa söylenen sözlerdir. Mizanda ise bunlar bin değerindedir. Sizden kim bir gün ve bir gecede iki bin beş yüz günah işler? Ashâb: "Nasıl olabilir? Bu kadar yapamayız ki" dediler. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Şeytan birinize namazda iken gelir, ona şunları şunları hatırla der ki, başka bir yere yönelmesini sağlamak ister. Belki onun bu isteğini yapmaz. Bu sefer o yatağında iken ona gelir ve o uykusunda dalıp gidinceye kadar onu uyutmaya devam eder."

Ebû Îsâ (Tirmizî): Bu hasen, sahih bir hadistir, demiştir.

Hadisi aynı şekilde Taberî, el-Müzzemmil sûresinin tefsirinde, İbn Hibban *Sahih*'inde,⁽⁵⁸⁾ İbn Mâce *Sünen*'inde⁽⁵⁹⁾ hepsi de Abdullah b. Amr *radiyallâhu anh*'dan diye rivâyet etmişlerdir.

---

(58) V, 307

(59) I, 299

İBÂDETLERDE

1- Ezana Özen Göstermek:

Buna Müslim'in namaz bahsinde kaydettiği Câbir *radiyallâhu anh'*ın şöyle dediğine dair hadis, tanıklık etmektedir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem'i* şöyle buyururken dinledim: “Şüphesiz şeytan namaza çağırmak için okunan ezanı işitecek olursa, er-Ravhâ denilen yere kadar kaçar.” Süleyman (el-A'meş) dedi ki: Ben ona (hadisi Câbir'den rivâyet eden Ebû Süfyan'a) er-Ravhâ'yı sordum da şöyle dedi: Orası Medine'den otuz altı mil uzaklıktadır.

Yine Müslim aynı bahiste Ebû Hureyre *radiyallâhu anh'*dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: Şeytan namaz için okunan ezanı işitti mi ezan sesini duymasın diye yüksek sesle yellenir. Ezan kesildi mi geri döner ve vesvese vermeye başlar. Kameti işitti mi yine sesini duymayacağı yere kadar gider. Kamet sustu mu geri döner, vesvese verir.

Zerkanî şerhinde⁽⁶⁰⁾ şöyle demektedir: “Şeytandan kasıt zâhirinden anlaşıldığı üzere İblis'tir... Cins olarak şeytanın kastedilmiş olma ihtimali de vardır. Bu da cinlerden yahut insanlardan haddi aşan herbir azgın hakkında kullanılan bir isimdir. Fakat burada özel olarak cin şeytanı kastedilmektedir. “Yüksek sesle yellenerek” buyruğu zamir ile irtibat bulunduğundan dolayı vav'sız olarak hâl konumunda bir isim cümlesidir. Buhârî'nin kaydettiği rivâyet te vav'lıdır. İyad dedi ki: İfadenin zâhirine hamledilmesi mümkündür. Çünkü şeytan gıdalanan bir cisimdir. Ondan

(60) I, 209

yelin çıkması mümkündür. Ayrıca bunun onun aşırı derecedeki nefret ve kaçışından söz eden bir tabir olma ihtimali de vardır. Müslim'deki şu rivâyet de buna yakındır: "Onun husası olduğu halde... " Esmâî ve başkaları bunu aşırı derecede koşmak diye açıklamışlardır. et-Tîbî der ki: Şeytanın ezanı duymamak için kendisini meşgul etmesi, kulakları dolduran ve kişiyi başka bir şey duymaktan engelleyen sese benzetilmiştir. Daha sonra buna "yüksek sesle yellenmek" adını vermiştir. Bunu da ezanı duymasın diye yapar. Şöyle de açıklanmıştır: İfadenin zâhirinden anlaşıldığı kadarıyla o, bu işi kasti olarak yapmaya çalışır. Bunu da ya çıkaracağı bu ses, kendisini müezzini dinlemekten meşgul etsin diye yapar, yahut da bunu beyinsizlerin yaptıkları gibi, hafife almak için yapar ya da namaza uygun düşen hadesten taharetin zıttı abdestsizlik ile karşılık vermek için yapar. Bunu kasten yapmama ihtimali de vardır. Aksine o, ezanı duyunca o kadar şiddetli derecede korkar ki, bu korkusu sebebiyle bu sesi çıkartır. Hadiste yüksek sesle ezan okumanın müstehab olduğuna delil vardır. Çünkü ezan sebebiyle şeytanın sesi duymayacağı bir yere kadar uzaklaşacağı açıkça ifade edilmektedir. Az önce kaydedilen diğer hadiste Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kullandığı: "er-Ravhâ denilen yere varıncaya kadar..." sözü nereye kadar gideceğini açıklamaktadır."

2- Uykudan Uyandığı Vakit Üç Defa

Burnunu Temizlemek:

Buna Müslim'in *Sahih*'inde Taharet bahsinde kaydettiği rivâyet delildir. Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*'dan rivâyet

edildiğine göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Sizden herhangi bir kimse uykudan uyandığı vakit üç defa burnunu temizlesin. Çünkü şeytan, onun burnun delikleri üzerinde geceler.”

3- Cemaat ile Birlikte Namaz Kılmaya

Özen Göstermek:

Buna Nesâî'nin *Sünen*'inin İmamet bahsinde kaydettiği Ma'dân b. Ebî Talhâ el-Ya'murî'nin şöyle dediğine dair rivâyeti tanıklık etmektedir: Ebû'd-Derdâ bana: Nerede kalıyorsun, diye sordu. Ben Hımsa yakın bir kasabada dedim. Ebû'd-Derda *radıyallâhu anh* dedi ki: Ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: “Bir kasabada ya da bir göçebe yerinde üç kişi bulunur da aralarında namaz için (cemaatle kılmak üzere) kamet getirilmeyecek olursa, mutlaka şeytan onlara musallat olur. Onun için cemaatle birlikte olmaya bakın. Çünkü kurt sürüden uzak kalanı yer.” es-Sâib dedi ki: Cemaatten kastı, namazın cemaatle kılınmasıdır.

İmam Ahmed'in *Müsned*'inde Ubâde b. Nisiy'den şöyle dediği rivâyet edilmektedir: Şam'da Madan⁽⁶¹⁾ diye bilinen ve Ebû'd-Derdâ'nın kendisine Kur'ân okuttuğu birisi vardı. Ebû'd-Derdâ bir gün onu göremedi. Bir gün o Dabık'da⁽⁶²⁾ iken onunla karşılaştı. Ebû'd-Derdâ: Ey Madan, öğrendiğin Kur'ân ne alemde? Bugün senin Kur'ân'la aran

(61) Bu bundan önceki hadiste geçen Madan b. Ebi Talha el-Yamuri'dir.

(62) Dabık: Fars diyarının uzak yerlerinde bilinen bir şehirdir. Bk. Mu'cemu Mesta'cem, II, 531

nasıl, diye sordu. (Madan): Allah da bilir ki daha iyi, dedi. (Ebû'd-Derdâ) ona: Ey Madan, sen bugün bir şehirde mi yaşıyorsun, yoksa bir köyde mi? Madan: Hayır şehre yakın bir köyde, dedi. Ebû'd-Derda: Yavaş ol, yazık sana ey Madan, dedi. Çünkü ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: "Beş aile halkı bulunup da namaz için aralarında ezan okunup, namazlar için kamet getirilmeyecek olursa mutlaka şeytan onlara musallat olur ve şüphesiz kurt ayrılını yakalar. Onun için yazık sana ey Madan: Sen şehirlerde kalmaya bak!"

Suyûtî dedi ki: "Şeytan onlara musallat olur; şeytan onları kuşatır ve kendisine doğru yönlendirir, demektir. Bu sebeple siz cemaate sıkı sıkıya bağlanın. Şüphesiz kurt (sürüden) uzak olanı yer.

en-Nihâye adlı eserde şöyle denilmektedir: Burada (uzak anlamı verilen) *el-Kasiye* kelimesi ile sürüden ayrı, sürüden uzakta duran, tek başına kalan kastedilmektedir. Demek istiyor ki, şeytan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın dışına çıkan kimselere musallat olur."⁽⁶³⁾

4- Namazda Safları Düzgün Tutmaya

Dikkat Etmek:

Buna Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inde Namaz bahsinde zikrettiği Enes b. Mâlik'ten, Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğuna dair rivâyeti delildir: "Saflarınızı sıkı tutun ve safları birbirine yakın yapın. Boyunları aynı hizaya getirin. Nefsim elinde olana yemin ederim

(63) Şerhu's-Suyuti, II, 98

ki ben, şeytanın safın arasındaki boşluklardan sanki kuzu imiş gibi girdiğini görüyorum.”

Ebû Abdullah Muhammed b. Abdulvâhid el-Makdisî: “Bu hadisin isnadı sahihtir.” demiştir.⁽⁶⁴⁾

Hadisin manası şudur: “Omuzlarınızı birbirine kavuşturmak sûretiyle, saflarınızı da bitişik tutun. Safları da birbirine yakın yapın. Öyle ki her iki saf arasında bir başka saf sığmasın ve şeytan da önünüzden geçemesin. Sizin bedenlerinizin birbirine yakınlığı, ruhlarınızın da birbirleriyle dayanışmasına sebep olsun. Herbirinizin boynu diğerinin boynu hizasında olacak şekilde boyunlar da aynı hizada olsun. Bu da biriniz diğerinizden yüksekte olmasın, demektir. Yoksa bizzat boyunların kendisine itibar edilsin, demek değildir. Çünkü uzun boylu olan bir kimsenin boynu yanındaki kısa birisinin boynu ile aynı hizada olsun diye eğilmek gibi bir yükümlülüğü de, bir hakkı da yoktur.”⁽⁶⁵⁾

5- Namaz Kılarken Sütire Edinmek ve Sütreye Yakın Durmak:

Buna da Nesâî'nin Kible bahsinde zikrettiği Sehl b. Ebî Hasme'nin rivâyet ettiği Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şu buyruğu delildir: “Sizden herhangi bir kimse sütreye karşı namaz kıldığı zaman ona yaklaşıp ki şeytan namazını kesmesin.” Nesâî'nin lafzı bu şekildedir.

(64) el-Ehadîsu'l-Muhtare, VII, 42

(65) Feyzu'l-Kadir, IV, 5

İbn Abdilberr dedi ki: “Bu senesinde ihtilaf bulunan bir hadis olmakla birlikte, hasen bir hadistir.”⁽⁶⁶⁾

Bu hadisi aynı şekilde Şâfiî de *es-Sünenü'l-Me'sû-re*'de;⁽⁶⁷⁾ İbn Ebi Şeybe *Musannef* inde,⁽⁶⁸⁾ Tahâvî *Şerhu Me-ani'l-Âsâr*'da,⁽⁶⁹⁾ Taberânî *el-Mu'cemu'l-Kebir*'de,⁽⁷⁰⁾ Ebû'l-Hüseyn Abdulbaki b. Kaanî de *Mucemu's-Sahabe*⁽⁷¹⁾ adlı eserlerinde zikretmiş bulunmaktadır.

6- Namaza Yönelmek ve Güç Yettiği Kadarıyla Namazın Dışındaki Hususları Düşünmekten Sakınmak:

Nesâî'nin *Sünen*'inde Sehv bahsinde, şeytanın Müslümanın ecrini azaltmak için namazın dışındaki hususlar üzerinde düşündürmek amacıyla bütün çabasını ortaya koyduğunu ifade eden bir hadis zikretmektedir. Buna göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Şeytan sizden herhangi birinize -o namazda iken- gelir ve ona: “Şunu hatırla, bunu hatırla... der, durur.”

Tirmizî'nin *Sünen*'inde Deavât bahsinde de şöyle buyrulmaktadır: “Şeytan herhangi birinize o namaz kılmakta iken gelir ve ona namazını bitirinceye kadar şunu hatırla, bunu hatırla der durur.” Ebû İsâ (Tirmizî) dedi ki: Bu hasen, sahih bir hadistir.

(66) et-Temhid, IV, 194

(67) I, 242

(68) I, 250

(69) I, 458

(70) VI, 9

(71) I, 369

7- Namazda Başka Yere Yönelmekten Sakınmak:

Tirmizî'nin *Sünen*'inde Cuma bahsinde kaydettiği rivâyete göre Aîşe *radıyallâhu anhâ* şöyle demiştir: Ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e namazda bakınmaya dair soru sordum, şöyle buyurdu: "O, şeytanın kişinin namazından çaldığı bir hâldir. "Ebû Îsâ (Tirmizî) dedi ki: "Bu hasen, garîb bir hadistir."

Hadisi aynı şekilde Buhârî, Ezan bahsinde; Ebû Dâvûd, Namaz; Nesâî, Sehv bahsinde rivâyet etmiştir. Şevkânî hadis hakkında şunları söylemektedir: "(Hadisteki) ihtilâs (çalmak) bir şeyi hızlıca almak demektir. Bir şeyi aldığı vakit, o şeyi ihtilâs etti denilir.

en-Nihâye adlı eserde şöyle denilmektedir: İhtilâs selb yoluyla alınan şeydir. Bir açıklamaya göre ihtilâs, herhangi bir şeyi zor ve güç kullanmaksızın hızlıca alıp kaçan kimsenin yaptığıdır. Bu fiilin şeytana nisbet edilmesi, vesvesesi ile buna sebep olduğundan dolayıdır. İhtilâs adının bu şekilde başka bir tarafa iltifat etmeye, dönmeye isim olarak verilmesi ise bir mübalağalı anlatımdır.

Bundan nefret ettirip, uzaklaştırmaktaki hikmet ise namazdaki huşûyu azaltması, Yüce Allah'tan yüz çevirmeye sebep olması ve şeytanın verdiği vesveseye muhalefette kararlılık bulunmamasından dolayıdır.⁽⁷²⁾

8- Namazda Şüphe Halinde Sehv Secdesi

Yapmaya Dikkat Etmek:

Bunun delili, Müslim'in *Sahîh*'inde Mesâcid bahsin-

(72) Neylu'l-Evtar, II, 3

de, Nesâî'nin Sehv bahsinde, Ahmed'in *Müsned*'inde, Darimî'nin *Sünen*'inin Namaz bahsinde kaydettikleri, Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallâhu anh*'ın rivâyet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse namazında üç mü, dört mü kaç rekât kıldığını bilmeyecek kadar şüphe ederse, şüpheli kısmı bir kenara atsın ve kesin olarak kıldığından emin olduğu rekatleri esas alsın. Sonra da selam vermeden önce iki secde yapsın. Eğer beş rekât kılmış ise bu iki rekât onun namazını çifte çıkarmış olur ve eğer dörde tamamlamak için kılmış ise kıldığı bu iki rekât de şeytana rağmen olur." Müslim'in lafzı ile hadis böyledir.

9- Namaz Kılan, Bir Ses Duymadıkça Yahut Bir Koku Almadıkça Şeytanın Vesvesesi Halinde Namazdan Çıkmaz:

Bunun delili, İmam Ahmed'in *Müsned*'inde kaydettiği Ebû Hureyre yoluyla gelen şu hadis-i şeriftir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Sizden herhangi bir kimse namazda iken ona şeytan gelir de bir kimsenin binliğini dürtüklemesi gibi kendisini dürtükleyecek olur da bu sebeple teskin olur (dikkat kesilir) ise, onu namazından uzaklaştırmak maksadıyla kaba etleri arasında yellenir. Bu sebeple sizden herhangi bir kimse bu kabilden bir şey hissedecek olursa, şüphe etmeyeceği şekilde bir ses duymadıkça yahut bir koku almadıkça namazını bırakmasın."

Bu hadisi buna yakın ifadelerle Müslim, Hayz bahsinde; Tirmizî, Ebû Dâvûd ve İbn Mâce -hepsi de- *Sünen*'leri-

nin Taharet bahislerinde rivâyet ettikleri gibi aynı şekilde Darimî de Taharet bahsinde rivâyet etmiştir.

Yine İmam Ahmed, Ebû Hureyre'den şöyle bir hadis rivâyet etmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Sizden herhangi bir kimse mescidde bulunur da şeytan ona gelir, bir adamın bineğini dürtüklemesi gibi onu dürtüklerse ve bu sebeple de o kişi ona boyun eğerse şeytan ona gem takar, yahut yular takar.” Ebû Hureyre dedi ki: Siz bunu görüyorsunuz. Kendisine gem takılan kişinin şöylece yan yatmış olduğunu görürsün, Allah'ı pek anmaz. Yular takılmış kimsenin de ağzını açık tuttuğunu ve Allah'ı zikretmemekte olduğunu görürsünüz.

Taberânî *el-Mu'cemu'l-Kebir*'de, el-Bezzar sahih bir sened ile⁽⁷³⁾ İbn Abbas'tan rivâyet ettiklerine göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e namazda iken abdestini bozacak bir iş yapmadığı halde, abdesti bozulduğu hissi uyanan adam hakkında soru soruldu. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Sizden herhangi bir kimse namazda iken şeytan ona gelip, onun makadını açar, kişi abdestini bozacak bir iş yapmadığı halde ona abdestini bozduğu intibainı verir. Sizden herhangi bir kimse böyle bir hal ile karşılaşırsa bunun sesini kulağıyla duymadıkça yahut burnu ile kokusunu almadıkça namazı bırakmasın.”

10- Namaz Kılarken Çakıl Taşlarını ve

Benzeri Şeyleri Hareket Ettirmekten Sakınmak:

Çünkü Nesâî, *Sünen*'inin Tatbik bahsinde Abdullah b.

(73) Bk. Mecmâu'z-Zevâid, II, 242

Ömer'den şunu rivâyet etmektedir: O, namazda iken eliyle çakıl taşlarını hareket ettiren bir adam gördü. Namazını bitirince Abdullah ona şöyle dedi: "Namazda iken çakıl taşları ile oynama. Çünkü bu şeytandandır. Bunun yerine Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yaptığı gibi yap! Adam: O nasıl yapardı, diye sordu. Abdullah b. Ömer şöyle dedi: Sağ elini, sağ uyluğu üzerine koydu ve başparmağa bitişik olan parmağı (şehadet parmağı) ile kibleye işaret etti. Gözü ile de ona yahut onun bulunduğu tarafa baktı. Sonra da: "Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i böyle yaparken gördüm, dedi."

Hadisi aynı şekilde İmam İbn Hibbân *Sahih*'inde,⁽⁷⁴⁾ İbn Ebî Şeybe *Musannef*'inde,⁽⁷⁵⁾ Abdurrezzak da aynı şekilde *Musannef*'inde⁽⁷⁶⁾ buna yakın ifadelerle rivâyet etmişlerdir.

11- Deve Ağılarında Namaz Kılmaktan Sakınmak:

Buna İbn Mâce'nin *Sünen*'inde Mesacid ve Cemaatler bahsinde, İmam Ahmed'in de *Müsned*'inde rivâyet ettiği Abdullah b. Muğaffel el-Müzenî'nin rivâyet ettiği şu hadis delildir: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Koyun ağılarında namaz kılabilirsiniz. Fakat deve ağılarında namaz kılmayın. Çünkü onlar şeytanlardan yaratılmışlardır."

İmam Şafiî *Müsned*'inde⁽⁷⁷⁾ yine Abdullah b. Muğaf-

(74) IV, 603

(75) I, 337

(76) I, 409

(77) I, 21

fel'den, o Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den şöyle buyurduğunu rivâyet etmektedir: “Koyun ağlarında iken namaz vakti girerse orada namaz kılın. Çünkü onlar (koyunlar) huzur ve berekettirler. Fakat deve ağlarında iken namaz vakti girerse oradan dışarı çıkın ve(öyle) namaz kılınız. Çünkü onlar (develer) cindir, cinlerden yaratılmışlardır. Sizler onların ürküp kaçtıkları vakit nasıl burunlarını yukarıya doğru kaldırdıklarını görmüyor musunuz?”

Deve ağlarında namaz kılmanın yasaklanış illeti (gerekçesi) hususunda görüş ayrılığı vardır. Bu hususta en uygun açıklama develerin ağlarında hemen hemen hiç sükûnet bulmamaları ve rahat olmamalarıdır. Aksine hep galeyan halindedirler. Bu bakımdan kimi hallerde namaz kılanın namazını keserler.⁽⁷⁸⁾ Bu açıklamaya Şeyhulislam İbn Teymiyye'nin sözünü ettiği şu husus da eklenebilir: “Hamamda, deve ağlarında ve benzeri yerlerde (namazın yasaklanış) illeti, buraların şeytanların barınakları oluşlarından dolayı olduğudur.”⁽⁷⁹⁾ Bu açıklama her iki hususu da bir arada ifade etmektedir. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır.

12- Gece Namaz Kılmak:

Müslim'in Salâtu'l-Müsafirin bahsinde rivâyet ettiği üzere, Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*, Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in şöyle buyurduğunu zikretmektedir: “Şey-

(78) Bk. İbn Abdi'l-Berr, et-Temhid, XXII, 333; ez-Zerkanî şerhi, I, 486; Tevilu Muhtelifi'l-Hadis, I, 132; Avnu'l-Mabud, II, 113; Nesâî, Sünen'inde Sindi haşiyesi, II, 56

(79) Bk. Mecmûu'l-Fetava, XIX, 41

tan sizden herhangi bir kimsenin uykuya daldığı vakit, kulakları arkasına üç tane düğüm bağlar. Herbir düğümü önünde uzun bir gece var, diye vurur. Kişi uyanıp, Allah'ı anarsa bir düğüm çözülür. Abdest alırsa iki düğüm çözülür. Namaz kılsa düğümlerin üçü de çözülür ve böylelikle sabahleyin hoş ve çalışkan uyanır. Aksi takdirde kötü ve tembel uyanır.”

Yine Müslim *Sahih*'inde Salâtu'l-Müsafirîn bahsinde Ebû Vâil'den, o Abdullah b. Mes'ûd'dan şöyle dediğini nakletmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in huzurunda bir gece sabaha kadar uyuyan bir adamdan söz edildi. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Bu şeytanın iki kulağına -yahut bir kulağına, dedi- işediği bir adamdır.”

İbn Abdilberr birinci hadisin anlamı ile ilgili olarak şunları söyler: “Şeytan kişiyi uyutur, çabalarıyla, ona verilmiş olan vesvese verme gücü ile azdırma ve saptırma kudreti, batılı süsleme ve batıl üzere yardımcı olma gücü ile tembelliğini ve ağırlığını artırır. Allah'ın ihlasa erdirilmiş kulları ise bundan müstesnâdır. Hadis-i şerifte Yüce Allah'ı anmanın şeytanı kovup uzaklaştırdığına delil olduğu gibi, abdest ve namaz kılmanın da böyle olduğu görülmektedir. Zikr'in abdest ve namaz olma ihtimali de vardır. Çünkü her ikisinde de Allah'ı zikretmek manası vardır. Bu fazileti dolayısıyla özellikle şeytanı kovaladığı belirtilmektedir. Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır ya, diğer hayırlı amellerin de böyle olma ihtimali vardır. Buna göre geceleyin kalkıp namaz kılan bir kimsenin üzerinden şeytanın

bütün düğümleri çözülür. Eğer bunu yapmayacak olursa Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in dediği şekilde sabah eder. Şu kadar var ki farz için aldığı abdest ve kıldığı farz namazı ile onun da düğümleri çözülür. -Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır- Şeytanın Kur'ân okumak, Allah'ı anmak ve ezan okumak ile kovulacağı hususu üzerinde ise icma vardır ve bu husus ilgili rivâyetlerde meşhurdur."

İbn Abdilberr dedi ki: "Bu hadiste gece namazı kılmak teşvik edilmektedir. Çünkü bu sayede kişi, abdest ve namaz ile zikirden sonra çalışkan ve nefsi hoş bir şekilde sabah eder."⁽⁸⁰⁾

Nevevî, *Sahih-i Müslim Şerhi*'nde şunları söylemektedir: "Nefsi hoş ve çalışkan olarak sabah eder" ifadesi şu demektir: Keremi bol Yüce Allah ona bu şekilde itaati ih-san ettiğinden ve buna karşılık ona vaad ettiği sevaplardan dolayı sevinir. Bununla birlikte Yüce Allah, nefsinde herbir işindeki tasarrufunda ona bereket ihsan eder. Ayrıca şeytanın düğümleri ve onu itaatten uzaklaştırma çabaları da ondan uzaklaşmış olur."⁽⁸¹⁾

13- Oruç Tutmaya Dikkat Etmek:

İmam Ahmed, *Müsned*'inde Ebû Zerr *radiyallâhu anh*'dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: "Sabır ayını (ramazanı) ve her aydan üç günü oruçla geçirmek bütün seneyi oruçla geçirmek demektir. Ayrıca bu kalpteki aldatmaları

(80) Temhid, XIX, 45-47

(81) Nevevi Şerhi, VI, 66

da giderir.” Ebû Zerr dedi ki: Kalpteki aldatmalar ne demek oluyor, diye sordum, Peygamber: “Şeytanın pislikleri” buyurdu.

Hadisi Tayalisi, *Müsned*'inde,⁽⁸²⁾ Beyhakî, *Şuabu'l-İman* 'da⁽⁸³⁾ her ikisi de Ebû Zerr'den diye rivâyet etmişlerdir.

14- Hac Etmeye ve Arafe Gününde Bulunmaya Dikkat Etmek:

Buna İmam Mâlik'in *Muvatta* adlı eserinde Hac bahsinde zikrettiği Talha b. Ubeydullah b. Kerîz'in rivâyet ettiği şu hadistir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Şeytan arafe gününde görüldüğü kadar küçük, koğulmuş, hakir ve öfkeli hiçbir günde görülmemiştir. Bunun tek sebebi, onun inen rahmeti görmesi ve Allah'ın pek büyük günahları affettiğini müşahade etmesidir. Bundan tek istisna Bedir günü gördükleridir.” Ey Allah'ın Rasûlü peki Bedir gününde ne gördü diye sorulunca şöyle buyurdu: “O Cebrail'i, melekleri saf düzenine sokarken gördü.”

İbn Abdilberr dedi ki: “Bu, böyle mübarek bir yerde bulunmanın faziletine dair hasen bir hadistir. Haccın teşvik edildiğine dair delil de ihtiva etmektedir. Yine bu hadis İblis'in kıskançlığını ve düşmanlık derecesini de haber vermektedir.”⁽⁸⁴⁾

Derim ki: Bu hadisi aynı şekilde Taberî, *Tefsir*'inde; Abdurrezzak, *Musannef*'inde Beyhakî, *Şuabu'l-İman*'da;

(82) s. 6

(83) III, 391

(84) Temhid, I, 116

Deylemî, *el-Firdevs*'de ve el-Fâkihî, *Ahbaru Mekke*'de rivâyet etmiştir.

BAŞKALARI İLE İLİŞKİLERDE

Müslüman bir kimsenin başkaları ile ilişkilerinde şeytanın şerlerinden esenliğe kavuşmasını sağlayabilecek yolların bir kısmı da aşağıda gösterilmiştir:

1- Müslümanlar Arasında Candan Sevgiye Dikkat Etmek, Karşılıklı Nefretten ve Uzaklaşmaktan Sakınmak:

Bunun delili Müslim'in *Sahih*'inde Kıyâmetin, Cennet ve Cehennemnin Sıfatları bahsinde rivâyet ettiği Câbir *radıyallâhu anh*'dan gelen şu hadis-i şeriftir:

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: “Şüphesiz ki şeytan Arap Yarımadası'nda namaz kılanların kendisine ibâdet edeceklerinden ümidini kesmiştir. Fakat aralarını bozmakla (da yetinir).”

Hadisi aynı şekilde hadis imamlarından bir topluluk rivâyet etmiştir. *Sünen*'inde Tirmizî, Birr ve Sıla bahsinde; Ahmed, *Müsned*'inin değişik yerlerinde, Ebû Ya'lâ da *Müsned*'inde rivâyet etmiştir.

el-Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*'de şunları söylemektedir: “Maksat Arap Yarımadası'nda Mü'minlerden herhangi bir kimsenin puta ibâdete geri döneceğinden, tekrar şirke girip irtidat edeceğinden şeytanın ümidini kesmiş olduğudur. Bazı Arapların irtidat etmesi, onun ümit kesmiş olması-

na aykırı değildir ve bu çürütücü bir delil olarak ileri sürülemez. Yahutta onlar puta ibâdet etmedikleri için onların irtidadları bu buyruğa aykırı değildir ya da namaz kılanlar namaz kılmak ile şeytana ibâdeti bir arada yapmayacaklardır, demektir. “Fakat aralarını bozmak (da ona yeterlidir).” Yani kıskırtmak için çalışır, yahutta birbirlerine karşı onları kıskırtır ve onları fitnelere, savaşlara ve kin duymaya iter. Kadı dedi ki: Tahrîş (kıskırtmak) bir şeye karşı bir tür aldatmak ile birlikte teşvik etmek demektir. Şeytanın ancak marifet-i ilâhiye konusunda basiret sahibi kimselerin anlayabilecekleri ince vesveseleri vardır. İmamlardan birisi şöyle demiştir: Özellikle Arap yarımadası’nı söz konusu etmesi oranın vahyin indiği yer oluşundan dolayıdır...”⁽⁸⁵⁾

2- Cemaatle Birliktelik:

Tirmizî’nin *Sünen*’inde Fiten bahsinde İbn Ömer’den naklettiği şu rivâyet buna delildir: Ömer bize Câbiye’de bir hutbe irad edip dedi ki: Ey insanlar! Ben vaktiyle Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in önümüzde ayakta durduğu gibi sizin önünüzde duruyorum. O bize şöyle demişti: Sizlere ashâbımı tavsiye ederim, sonra onlardan sonra gelenler sonra onlardan sonra gelenleri. Daha sonra yalan yayılacak. Öyle ki, kişiden yemin istenmeden o yemin edecek, şahit şahitlik etmesi istenmeden şهادette bulunacak. Dikkat edin! Eğer bir erkek, bir kadın ile tenhada başbaşa kalacak olursa mutlaka onların üçüncüleri şeytan olur. Sizlere cemaate bağlanmanızı tavsiye ederim. Tefrikadan

(85) Feyzu’l-Kadîr, II, 356; Ayrıca bk. Tuhfetu’l-Ahvezi, VI, 57

sakının. Şüphesiz şeytan tek kimseyle birlikte değildir. İki kişiden ise daha uzaktır. Her kim cennetin geniş yerini arzu ederse, o cemaatten ayrılmasın. Her kimin işlediği güzel iş onu sevindirir, işlediği kötülük onu rahatsız ederse işte o kimse, Mü'min demektir.”

Ebû Îsâ (Tirmizî) dedi ki: Bu hadis, bu cihetiyle sahih ve garîb bir hadistir.

Bu hadisi buna yakın ifadelerle Beyhakî, *es-Sünenu'l-Kübrâ*'da; İbn Ebî Asım, *es-Sünne*'de; Nesâî, *Sünen*'inin Tahrirü'd-Dem bahsinde, Arfece b. Şureyh el-Eşcaî'den diye rivâyet etmişlerdir. Arfece dedi ki: Ben minber üzerinde Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i insanlara hutbe irad ederken gördüm, dedi ki: “Benden sonra şunlar şunlar olacaktır. Her kimin cemaatten ayrıldığını, yahutta Muhammed *sallallâhu aleyhi ve sellem* ümmetini bölmek istediğini görürseniz kim olursa olsun onu öldürün. Şüphesiz Allah'ın eli cemaat üzerindedir ve şüphesiz şeytan cemaatten ayrılan kimse ile birlikte koşar.”

3- Gereksiz Yere Tartışmadan ve Atışmadan Çekinmek:

Buna Darimî'nin *Sünen*'inin Mukaddime'sinde zikrettiği Muhammed b. Vasi'in şöyle dediğine dair rivâyet tanıklık etmektedir: Müslim b. Yesâr şöyle derdi: “Tartışmadan uzak durun. Çünkü o alimin bilgisizlik anıdır ve bu sayede şeytan onun yanılmasını sağlamaya çalışır.”

Hadisi bu şekilde Ebû Nuaym *Hilyetu'l-Evliyâ* adlı

eserinde,⁽⁸⁶⁾ İbn Sa'd da *et-Tabakatu'l-Kübrâ*'da⁽⁸⁷⁾ rivâyet etmişlerdir.

4- Övgüde Aşırıya Kaçmamak:

Buna Ebû Dâvûd'un *Sünen*'inde Edeb bahsinde rivâyet ettiği Ebû Nadra'nın Mutarrif'den şöyle dediğine dair nakli tanıklık etmektedir: Babam dedi ki: "Ben Âmiroğulları heyeti ile birlikte Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in yanına gittim. Sen bizim seyyidimizsin, dedik, o: Seyyid Yüce ve mübarek olan Allah'tır, dedi. Bu sefer: Sen fazilet itibariyle bizim en üstünümüz, cömertlik itibariyle bizim en büyüğümüzün, dediler. Peygamber: Kendi aranızdaki sözler gibisini ya da sözünüzün bir kısmını söyleyin, sakın şeytan sizleri aşırılığa sürüklemesin" buyurdu.

İmam Ahmed, *Müsned*'inde, Enes *radiyallâhu anh*'den rivâyet ettiğine göre bir adam: Ey Muhammed, ey bizim en hayırlımız, ey en hayırlımızın oğlu, ey seyyidimiz (efendimiz) ve ey efendimizin oğlu, diye hitap etti. Peygamber şöyle buyurdu: "Siz kendi aranızdaki söz gibi söyleyiniz. Şeytan -ya da, şeytanlar- sizleri aşırıya sürüklemesin. -Bu iki ifadeden birisini kullandı.- Ben Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'im, ben Allah'ın kulu ve Rasûlü Muhammed'im. Yüce Allah'ın beni getirdiği konumun daha yukarısı bir konuma yükseltmenizi sevmiyorum."

(86) II, 294

(87) VII, 187

5- Hâkim, Adaletli Olmaya Dikkat Edecek; Zulümden Sakınacak:

Buna Tirmizî'nin *Sünen*'inde Ahkâm bahsinde sabit olan Abdullah b. Ebi Evfa'nın şöyle dediğini belirten rîvâyet tanıklık etmektedir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: "Şüphesiz Allah, haksızlık yapmadıkça hakim ile birliktedir. Haksızlık yaptı mı onu kendi haline bırakır ve bu sefer şeytan ondan ayrılmaz."

Hadisi böylece Beyhakî de *es-Sünenü'l-Kübrâ*'sında⁽⁸⁸⁾ şu lafızla rivâyet etmiştir: "Şüphesiz aziz ve celil olan Allah, zalimlik yapmadığı sürece hakim ile birliktedir. Eğer haksızlık yaparsa Allah ondan uzaklaşır ve şeytan onun yakasını bırakmaz."

Aynı şekilde Deylemî de bu hadisi *el-Firdevs bi Me'surî'l-Hitab*⁽⁸⁹⁾ adlı eserinde şu lafızla rivâyet etmektedir: "Şüphesiz aziz ve celil olan Allah, hainlik etmediği sürece hâkim ile birliktedir. Şayet hainlik ederse Allah ondan uzak kalır ve şeytan onun yanından ayrılmaz."

Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*'de⁽⁹⁰⁾ hadisi açıklarken şunları söylemektedir: "Allah yardımı, irşadı desteklemesi ile hakim ile birliktedir. Verdiği hükümde haksızlık etmedikçe ona yardımcı olur. Verdiği hükümde kasten zulme sapmadığı sürece böyledir, demektir. Verdiği hükümde zulme sapacak olursa Allah, onu kendi haline bırakır. Yani onu doğrultmayı, ona başarı ihsan etmeyi terk eder. Şeytan

---

(88) X, 88

(89) I, 168

(90) II, 99

onun yakasına yapışır, onu aldatır, saptırır. Yaptığı zulüm, işlediği batıl, bezendiği kötü nitelikler ve çirkin bayağılıklar sebebiyle yarın onu rezil ve zelil kılmak için çalışır.”

6- Şaka Yollu Dahi Olsa Müslüman’a Silahla İşaret Etmemek:

Nitekim Müslim’in *Sahih*’inde el-Birr ve’s-Sıla bahsinde ve başkalarının Ebû Hureyre *radıyallâhu anh*’dan rivâyet ettikleri hadis bunu göstermektedir. Ebû Hureyre, bir takım hadisleri nakledip, aralarında şunu da zikretmiştir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* yine buyurdu ki: “Sizden herhangi bir kimse silahla kardeşine işaret etmesin. Çünkü sizden herhangi bir kimse, farkında olmaksızın belki şeytan onun eliyle atış yaptırır ve böylelikle o da ateşin bir çukuruna düşer.”

Nevevî dedi ki: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in: “Kimse silâhla kardeşine işaret etmesin. Çünkü belki de o bilmeksizin şeytan herhangi birinizin elinden atış yaptırır.” Hadis, bütün nushalarda bu şekilde şın harfinden sonra ye harfi ile “lâ yuşîru: işaret etmesin” şeklindedir ve sahih olan şekil de budur. Çünkü bu Yüce Allah’ın: “*Hiçbir anneye zarar verilmez.*” (*el-Bakara, 2/233*) buyruğunda olduğu gibi haber lafzında gelmiş bir nehiydir. Daha önce bir kaç defa da işaret ettiğimiz gibi bu, bizzat nehy lafzından daha belîğdir. “Belki şeytan atış yapar.” ifadesini biz de noktasız ayn ile (yenziu şeklinde) yazdık. Kadı da Müslim’in bütün rivâyetlerinden böylece nakletmiştir. Bizim bölgemizin nüshalarında da hep bu şekildedir. Manası da şudur:

Onun elinden atar ve onun atışını gerçekleştirir. Müslim'in dışındaki rivâyetlerde noktalı ğayn ile rivâyet edilmiştir. Bu da teşvik anlamını verir. Yani o silahla vurmayı gerçekleştirmeye onu iter ve bu işi ona süslü gösterir.”⁽⁹¹⁾

EV, AİLE VE TOPLUM

1- Uyku Vakti Kapıları Kilitlemek; Su Kapılarının Ağzını Bağlamak, Kapıları Örtmek ve Kandilleri Söndürmek.

Müslim'in *Sahih*'inde Eşribe bahsinde Câbir *radiyallâhu anh*'dan rivâyete göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kapıları örtünüz. Su kapılarının (kırbaların) ağzını bağlayınız. Kapıyı kilitleyiniz, kandili söndürünüz. Şüphesiz şeytan bir su kabının ağzını çözemez, kapıyı açamaz, örtülü bir kabı açamaz. Eğer sizden herhangi bir kimse ancak kabın üzerine enine bir çubuk yatırıp Allah'ın adını anmaktan başka bir şey yapamazsa onu dahi yapsın. Çünkü fasıkcık (fare) aile halkının üzerine evlerini ateşe verebilir.”

Hadisi aynı şekilde Ebû Avane, *Müsned*'inde;⁽⁹²⁾ Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*'da;⁽⁹³⁾ İbn Mâce, *Sünen*'inde ve başkaları da rivâyet etmiştir.

Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*'de şöyle demektedir: “Kabı örtün” yani üstünü kapatın. Çünkü örtmek setretmek de-

(91) Nevevi Şerhi, XVI, 170-171

(92) V, 145

(93) I, 256

mektir. Buradaki emir bilhassa gece için mendubluk ifade eder. Burada bundan önceki halde ve bundan sonraki diğer hallerde, Allah'ın adının anılması ile birlikte su kabının ağzının bağlanmasına gelince, Yüce Allah'ın adı uzun ve enli bir surdur. Her türlü kötülükten koruyan kalın perdedir.”⁽⁹⁴⁾

İbn Hacer dedi ki: “İbn Dakık'l-İd dedi ki: Kapıların kapatılması emrinde dinî ve dünyevî maslahatlar arasında canların, malların boş işlerle uğraşanlardan, fesatçılardan korunması, bilhassa şeytanlara karşı muhafaza edilmesi söz konusudur. Nebî *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in: “Şüphesiz ki şeytan kapalı bir kapıyı açamaz” buyruğu kapıyı kapatma emrinin, şeytanın insan ile karışmaktan uzaklaştırılması maslahatına işaret edilmektedir. Özellikle şeytanın bu halinin gerekçe olarak zikredilmesi, ancak peygamberlik tarafından bilinebilecek gizli bir hususa dikkat çekmek içindir. “Şeytan” kelimesinin başındaki elif-lam cins içindir. Çünkü muayyen bir fert kasededilmemektedir.”⁽⁹⁵⁾

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in kandilin söndürülmesi emrine gelince; Ebû Dâvûd'un rivâyet ettiğine göre bu hususta Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'den bir haber gelmiş bulunmaktadır. İbn Hibbân ve Hâkim sahih olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre İkrime, İbn Abbâs *radiyallâhu anh*'dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: “Bir fare geldi ve yanan fitili çekti. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'in önünde, üzerinde oturmakta olduğu seccade-

(94) Feyzu'l-Kadîr, IV, 404

(95) Fethu'l-Bârî, XI, 86

nin üzerine bıraktı. Bu seccadenin dirhem kadar bir yerini yaktı. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: “Uyuduğunuz zaman kandilinizi söndürün. Şüphesiz şeytan bunun gibi birisine böyle bir işi yapmaya yol gösterir ve sonra sizi yakar.”

İbn Hacer dedi ki: “Bu hadiste de yine bu emrin sebebi açıklanmakta ve fasıkcık denilen fareyi bu fitili çekmeye iten sebep açıklanmaktadır ki; o da şeytandır. İnsanın düşmanı olan şeytan bir başka düşman ile dayanışmaktadır. Diğer düşman ise ateştir. Yüce Allah, lütf-u keremiyle düşmanların tuzaklarından bizleri korusun. Şüphesiz ki O, çok şefkatli, çok merhametlidir.”⁽⁹⁶⁾

Kimi ilim ehlinin naklettiklerine göre zararlı hale gelmeyeceklerinden emin olunan şeyler, bunun kapsamına girmemektedir.⁽⁹⁷⁾

2- Evlerdeki Yılanların Üç Gün Tehdit Edilmedikçe Öldürülmemeleri:

Bundan tehditsiz olarak öldürülebilen iki tür yılan istisnâ edilir. Çünkü cinler bunların sûretlerine girmez. Nitekim Müslim, Selâm bahsinde Ömer b. Nâfi'den şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Abdullah b. Ömer *radıyallâhu anh* bir gün kendisine ait yıkık bir evin yanında bulunuyordu. Bir yılan parıltısını gördü. Bu yılanı takip edin ve onu öldürün, dedi. Ebû Lübabe el-Ensârî *radıyallâhu anh* dedi ki: “Ben Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’i kuyruksuz olan ile

(96) Fethu'l-Bârî, XI, 87

(97) Aynı yer

sırtında iki beyaz çizgi bulunan dışında, yılanların öldürülmesini nehyettiğini dinledim. Çünkü bu iki yılan çeşidi gözleri kör eder ve kadınların karınlarındakini düşürürler.”

Böylece Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* evlerde bulunan yılanların bu iki tür dışında tehdit edilmeden öldürülmesini yasaklamıştır. Bu iki türün biri kuyruğu kısa olandır. Nadr b. Şumeyl dedi ki: Bu, yılanlardan kuyruğu kesik, mavimsi bir çeşittir. Hamile bir kadın bu yılanı bakacak olursa mutlaka karnındakini düşürür. İki çizgi ise yılanın sırtında bulunan iki beyaz çizgidir.

Üç gün tehdit edilmedikçe evlerde bulunan yılanların öldürülmeyeceğinin delili ise, yine Müslim’in Selâm bahsinde kaydettiği Ebû Saîd el-Hudrî *radıyallâhu anh*’dan şöyle dediğine dair rivâyet ettiği hadistir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Şüphesiz Medine’de Müslüman olmuş cinlerden bir kesim vardır. Her kim bunlardan evlerde kalan kimseyi görürse üç gün süreyle onu uyarın. Eğer bundan sonra yine ona görünürse onu öldürsün. Çünkü o bir şeytandır.”

Yine bu hususa daha önce kaydettiğimiz Ensârdan olan genç ile ilgili olay da delildir. O evinde gördüğü büyükçe bir yılanı öldürmüş, daha sonra da kendisi ölmüştü. Bu hususu Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’e anlattıklarında şöyle buyurmuştu: “Arkadaşınız için mağfiret dileyin.” Daha sonra da şunları söylemişti: “Şüphesiz Medine’de İslâm’a girmiş cinler vardır. Onlardan herhangi bir şey görecekseniz, üç gün süreyle onu uyarın. Eğer bundan

sonra bir daha size görünürse onu öldürün. Çünkü o ancak bir şeytandır.”

ez-Zerkânî dedi ki: “Bu hadisten gencin öldürdüğü cinnin Müslüman olduğu ve cinlerin onu kısas olmak üzere öldürdükleri anlaşılmaz. Çünkü kısas her ne kadar insanlarla cinler arasında meşru ise de, bunun kasten yapılması şartı vardır. Genç ise Müslüman bir canı öldürmeyi kastetmemişti. O türü itibariyle şer’an öldürülmesi caiz olan eziyet verici bir varlığı katletmişti. Onun için bu, hata yoluyla öldürme kabilindendir. Bu sebeple daha uygun olan şöyle söylemektir: Cinlerin fasıkları haddi aşarak arkadaşları karşılığında onu öldürdüler. Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* de şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz Medine’de İslâm’a girmiş cinler vardır. Böylelikle aralarından Müslüman olmuş kimseleri öldürmekten sakınılabilecek ve onlardan kâfir olanların öldürülmesine fırsat tanıyacak bir yol açıklamıştır.”⁽⁹⁸⁾

“Peki, uyarmak nasıl yapılacaktır?” sorusuna şu şekilde cevap verilir:

Buna dair cevap Tirmizî’nin hasen olduğunu belirterek kaydettiği Ebû Leylâ’nın şöyle dediğine dair rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Yılan meskende görünecek olursa ona Nûh’un ahdi, Dâvûd oğlu Süleyman’ın ahdi ile sana bize eziyet vermemeni söylüyoruz. Eğer tekrar geri gelirse onu öldürünüz.”

Mâlik dedi ki: Allah için ve size âhiret gününü hatırlatarak bize görünmeyin ve bize eziyet etmeyin, demesi

(98) Şerhu’z-Zerkani, IV, 497

yeterlidir. Kadı İyad dedi ki: Zannederim bunu Müslim'in Ebû Saîd'den naklettiği bir rivâyetten almıştır. Bu rivâyette Ebû Saîd şöyle demektedir: “Şüphesiz bu evlerde kalanlar vardır. Onlardan herhangi birisini göreceksiniz üç defa onları uyarın.”⁽⁹⁹⁾

Yılanların öldürülme yasağı Medine'deki evlere özel midir, yoksa genel midir? Bu hususta ilim adamlarının iki görüşü vardır. Hadisin zâhirî uyarılmadan önce bütün evlerde yılanların öldürülmesinin nehyedildiğidir. Düzluklerde, çöllerde ise uyarmadan öldürülürler. İbn Abdilberr bunun Medine evlerine has olduğu görüşünü tercih etmiştir.⁽¹⁰⁰⁾ Ancak doğrusunu en iyi bilen Allah'tır ya, daha güçlü görünen birinci görüştür.⁽¹⁰¹⁾

3- Akşam Vakti Girdiğinde Çocukları

Dışarıya Bırakmamak:

Bunun delili, Müslim'in *Sahih*'inde Eşribe bahsinde kaydettiği Câbir b. Abdullah'tan gelen hadistir. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Gece bastırdı mı yahut akşamı ettiniz mi çocuklarınızı (evde) alıkoyun. Şüphesiz şeytanlar o vakit etrafa yayılır. Gecenin bir bölümü geçti mi onları bırakabilirsiniz.”

Münavî, *Feyzu'l-Kadîr*'de dedi ki: “Gecenin bir bölümü yani karanlığı bastırdı mı, demektir. et-Tıybî dedi ki: Gecenin bir bölümünün bastırması, onun bir bölümünün

(99) Aynı yer

(100) Temhid, XVI, 25

(101) Bk. Şerhu'z-Zerkani, IV, 494

girmesi demektir. Bu ise akşam karanlığının uzamasının gerçekleştiği gecenin ilk saatleridir. Çocuklarınızı alıkoyunuz buyruğu, onları yanınızda tutun ve dışarıya çıkmalarını engelleyin, demektir. Bu hususta bir teşvik (mendubluk) söz konusudur. Zâhirîler ise bunun vücub ifade ettiğini kabul ederler.

“Çünkü şeytan” ile kastedilen cinlerdir. Bir rivâyette ise “şeytanın yayılması...” şeklindedir. Başındaki lam cins ifade etmek içindir. “O vakit yayılırlar” gece karardığı vakit yayılırlar, demektir. Çünkü onların geceleyin hareket etmeleri gündüze göre daha rahattır. Zira karanlık, şeytanın gücünü daha bir pekiştirir. Onların yayılmalarının başladığı vakit ise yapışabilmeleri mümkün olan her bir şeye yapışırlar. Bu sebeple onların çocuklara eziyet vermesinden korkulmuştur.”

“Gecenin bir bölümü geçti mi” bir başka rivâyette “akşamın bir bölümü geçti mi” onları serbest bırakın, şeklindedir. “Onları serbest bırakın” ifadesinde Buhârî’nin *Sahih*’inde ha harfi noktasızdır. (Onları çözün anlamına gelir.) Yine bir başka rivâyette ise fethalı ve noktalı hı ile dir. (Onları serbest bırakın, demek olur.) Ötreli de nakledilmiştir. Bu durumda, onları çıkıp girmekten engellemeyiniz, demek olur.”⁽¹⁰²⁾

Burada telekleri kesilmiş güvercinler edinmeyi teşvik etmeye dair uydurulmuş bir rivâyete dikkat çekmek güzel olabilir. Buna göre bu güvercinler cinleri oyalayarak çocuklara zarar vermelerini önler. Söz konusu bu rivâyet

(102) Feyzu’l-Kadîr, I, 423

İbn Abbas'tan Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e isnad edilerek şöyledir: "Telekleri kesilmiş güvercinler edininiz. Çünkü onlar cinleri oyalayarak çocuklarınıza ilişmelerini önlerler."

Bu rivâyetin uydurma ve Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*'e isnad edilen bir yalan olma sebebine gelince, Muhammed b. Ziyad el-Yeşkûrî el-Meymûnî et-Tahhân'ın rivâyeti oluşudur. Bu kişi hakkında Ehl-i hadisin imamı Ahmed b. Hanbel tek gözü kör bir yalancıdır, hadis uydurur, demiştir. İbn Maîn çok yalancıdır, İbnu'l-Medinî ben ondan ne kadar hadis yazdımsa hepsini attım, demiş ve oldukça zayıf olduğunu belirtmiştir. Ebû Zür'a, o yalan söylerdi, demiştir. Darakutnî ise, o çok yalancı birisidir, demiştir.⁽¹⁰³⁾

Ebû Hatim el-Bustî dedi ki: "O sika ravilere hadis uyduran kimselerdendi. Sağlam ravilerden mudal rivâyetler naklederdi. Onun ancak tenkid maksadıyla kitaplarda anılması helâl olabilir. Ancak bu sanat erbabı nezdinde itibar yolu ile ondan rivâyet nakledilebilir. Özellikle böyle olmayanlar nezdinde nakledilemez." Daha sonra ondan gelmiş çeşitli rivâyetleri kaydeder ki, bunlardan birisi de az önce zikrettiğimiz "telekleri kesilmiş güvercinler edininiz..." rivâyetidir.⁽¹⁰⁴⁾

(103) Zehebi, Mizanu'l-İtidal, III, 552-553

(104) el-Mecuih, II, 250; Ayrıca bk. İbn Adi, el-Kâmil fi Duafai'r-Rical, VI, 130; Hatib Bağdadi, Tarihu Bağdad, V, 279; ez-Zürâi, Nakdu'l-Menkul, s. 94

4- Müzik ve Çalgı Aletlerinden Yüz Çevirmek:

İmâm Kurtubî, İsrâ Sûresi'nde yer alan Yüce Allah'ın:

“Onlardan gücünün yettiği kimseleri sesinle yerinden oynat. Onlara karşı atlılarınla, piyadelerinle gürültü çıkararak baskın düzenle, mallarına evlatlarına ortak ol, onlara batıl vaadlerde bulun. Fakat şeytan onlara bir aldatıştan başka ne vaadeder?” (el-İsra, 17/64) buyruğunu açıklarken şunları söylemektedir: “Âyet-i kerimede çalgı aletlerinin şarkı ve boş oyalayıcı işlerin haram kılındığına delâlet eden ifadeler vardır. Çünkü Yüce Allah: *“Onlardan gücünün yettiği kimseleri sesinle yerinden oynat.”* buyruğu bir görüşe göre bu demektir. Mücahid dedi ki: “Şeytanın sesi, yahut fiili ve onun güzel gördüğü işlerden olan herbir şeyden sakınmak icab eder.”⁽¹⁰⁵⁾

Beyhakî, *es-Sünenu'l-Kübrâ*'da⁽¹⁰⁶⁾ Abdullah b. Dinar'dan şöyle dediğini rivâyet etmektedir: İbn Ömer şarkı söyleyen bir küçük kızın yanından geçti. Şöyle dedi: Eğer şeytan (kötülüğe sürüklemeksizin) kimsenin yakasını bırakacak olsaydı bunu bırakırdı.

İbn Ebi'd-Dünya ve Beyhakî, *Şuabu'l-İman*'da İbn Me'sud *radıyallâhu anh*'dan şöyle dediğini rivâyet etmektedirler: Kişi bineğine binip de Allah'ın adını anmazsa bir şeytan onunla birlikte terkisine biner ve ona haydi şarkı söyle, der. Eğer güzel şarkı söyleyemiyor ise ona: Temenide bulun, der.⁽¹⁰⁷⁾

(105) el-Cami li Ahkâmi'l-Kur'ân, X, 290

(106) X, 223

(107) ed-Durru'l-Mensur, V, 30

Yine İbn Ebi'd-Dünya'nın naklettiğine göre Ömer b. Abdu'l-Aziz -Allah'ın rahmeti üzerine olsun- oğlunun mürebbisine şunu yazmıştır: "Onların senin tedibin neticesinde kanaat sahibi olacakları ilk husus başlangıcı şeytan, âkıbeti Rahmân'ın gazabı olan lehviyâta buğzetmek olsun. Çünkü ilim bellemiş güvenilir kimselerden bana ulaştığına göre çalgı aletlerinin çalındığı yerde bulunmak ve şarkıları dinlemek ve bunları dillendirmek, suyun otu yeşerttiği gibi kalpte münafıklığı yeşertir."⁽¹⁰⁸⁾

5- Düşen Lokma Üzerindeki Rahatsız Edici Şeyleri Giderdikten Sonra Yemek:

Bunun delili Müslim'in *Sahih*'inde eşribe bahsinde Cabir *radiyallâhu anh*'dan şöyle dediğine dair naklettiği rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*'i şöyle buyururken dinledim: "Sizden herhangi bir kimsenin herbir hâli sırasında yanında şeytan bulunur. Öyle ki yemek yerken dahi onun yanında olur. Buna göre sizden herhangi birinizden bir lokma (yere) düşecek olursa, onun üzerindeki rahatsızlık verici şeyleri gidersin, sonra onu yesin ve o lokmayı şeytana terk etmesin. Yemeğini bitirdiği vakit de parmaklarını yalasın. Çünkü o, bereketin yemeğinin neresinde olduğunu bilemez."

Hadisi aynı şekilde İbn Hibbân, *Sahih*'inde;⁽¹⁰⁹⁾ Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*'da;⁽¹¹⁰⁾ Ahmed *Müsned*'in birkaç

---

(108) Aynı yer

(109) XII, 54

(110) VII, 278

yerinde, Abd b. Humeyd, *el-Müntehâ*'da;⁽¹¹¹⁾ Taberânî *el-Mucemu'l-Kebir*'de;⁽¹¹²⁾ Ebû's-Şeyh *Tabakatu'l-Muhaddisin bi Asbahan* adlı eserinde ve başkaları rivâyet etmişlerdir.

Burada “şeytan”dan kasıt cinsidir. Şeytanlardan herhangi birisine mahsus bir şey değildir. Ebû Zür'a⁽¹¹³⁾ *Şerh-u Sünen-i İbn Mâce*'de şunları söylemektedir: “Onu şeytana bırakmayın.” sözü geçen lokmanın şeytana terk edilmesi, Yüce Allah'ın nimetinin bir bakıma kaybedilmesi dolayısıyladır. Diğer taraftan bu, mütekebbirlerin huylarındandır. Çoğunlukla böyle bir lokmayı almayı engelleyen kibirdir. Bu da şeytanın amelindendir.”⁽¹¹⁴⁾

6- Esnemeyi Tutmak ve Ses Çıkarmamak:

Bunun delili Müslim'in Zühd ve Rekâik bahsinde Ebû Hureyre *radiyallâhu anh*'dan naklettiği şu rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Esnemek şeytandır. Buna göre sizden herhangi bir kimse esnediği takdirde gücü yettiğince kendisini tutsun.”

Yine aynı bahiste Suheyl b. Ebî Sâlih'den şöyle dediğini rivâyet etmektedir: Ebû Said el-Hudri'nin bir oğlunu, babama babasından hadis naklederek şöyle dediğini dinledim: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* buyurdu ki: “Sizden herhangi bir kimse esnediği vakit elini ağzının üzerinde tutsun. Çünkü şeytan girer.”

(111) s. 324

(112) III, 88

(113) Feyzu'l-Kadir, II, 350

(114) s. 236

Tirmizî de Sünen'inin Edeb bahsinde Ebû Hureyre *radıyallâhu anh'*dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Hapşirmek Allah'tandır. Esnemek şeytandandır. Sizden herhangi bir kimse esneyecek olursa elini ağzının üzerine koysun. Eğer ah ah diyecek olursa, şüphesiz şeytan onun karnının içinden gülüyor demektir ve şüphesiz Allah hapşırmayı sever, fakat esnemekten hoşlanmaz."

Yine Tirmizî'nin *Sünen'*inde Ebû Hureyre *radıyallâhu anh'*dan rivâyete göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: "Namazda esnemek şeytandandır. Herhangi bir kimse esnediği takdirde, gücü yettiğince esnemesini tutsun."

Ebû İsâ (Tirmizî) dedi ki: Ebû Hureyre'nin hadisi hasen, sahih bir hadistir.

İbn Hacer dedi ki: "İbn Battal dedi ki: Esnemenin şeytana izafe edilmesi, razı oluş ve isteyiş anlamında bir izafettir. Yani şeytan insanı esnerken görmekten hoşlanır. Çünkü bu, insanın sûretinin değişikliğe uğradığı bir haldir ve bundan dolayı o da güler. Yoksa bu esnemeyi şeytan yapmıştır, demek istemiyor. İbnu'l-Arabî dedi ki: Şâri'in şeytana nispet ettiği hoş olmayan herbir işin, şeytanın o işe vasıta oluşundan dolayı nispet edildiğini ve Şâri'in meleğe nispet ettiği herbir güzel fiilin, meleğin onun vasıtası olması dolayısıyla ona nispet edildiğini açıklamış bulunuyoruz. (İbnu'l-Arabî devamla) dedi ki: Esnemek karnın dolu olmasındandır. Tembellikten neş'et eder. Bu ise şeytan vasıtasıyla olur. Hapşirmek ise gıdanın azaltılmasındandır.

Bu ise insanı çalışkanlığa götürür ve bu meleğin vasıtası ile olur. Kimi ilim adamı şöyle demiştir: Esnemenin şeytana nispet edilmesi, onun şehvet ve arzulara çağırmasındandır. Çünkü bu bedenin ağırlığından, gevşemesinden ve tokluktan ortaya çıkar. Maksat ise böyle bir davranışı doğuran sebepten sakındırmaktır ki, bu da alabildiğine yemek demektir.”⁽¹¹⁵⁾

7- Yabancı Kadınla Başbaşa (Halvette) Kalmamak:

Buna Tirmizî’nin Radâ’ (Süt Emmek) bahsinde naklettiği Ukbe b. Âmir *radiyallâhu anh’*in Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in şöyle buyurduğuna dair rivâyeti delildir: “Sakın kadınların yanına girmeyiniz. Ensârdan bir adam: Ey Allah’ın Rasûlü kayın hakkında ne dersin, diye sordu. Peygamber: “Kayın ölümdür” buyurdu.

(Tirmizî) dedi ki: Bu konu hakkında Ömer, Câbir ve Amr b. el-Âs’dan gelmiş rivâyetler vardır. Ebû Îsâ (Tirmizî) dedi ki: Ukbe b. Âmir’in rivâyet ettiği hadis hasen, sahih bir hadistir. Kadınların (yalnızken) yanlarına girmenin hoş olmayışı, anlam itibariyle Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’den rivâyet edilen şu buyruğa benzemektedir: “Bir erkek, bir kadınla halvette (başbaşa) kalırlarsa, mutlaka üçüncüleri şeytan olur.”

Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*’de dedi ki: “Mutlaka üçüncüleri şeytan olur.” Vesvese ile şehveti galeyana getirmekle,

(115) Fethu’l-Bârî, X, 613; Ayrıca bk. Suyuti, ed-Dibac ala Sahih-i Muslim, VI, 298; Suyuti, Şerhu Sünen-i İbn Mâce, s. 68; İbnu’l-Esir, en-Nihaye fi Garibi’l-Hadis, I, 204

hayayı kaldırmakla, masiyeti güzel göstermekle üçüncüleri olur. Ta ki cima ile onları bir araya getirinceye yahutta bundan daha aşağı cimaya düşürmeye yakın cima mukaddimelerini işletinceye kadar. Buradaki yasak, haramlık bildirmek içindir. İbn Cerir de es-Sevri, erkeğin hanımına ait cariyenin hanımı yokken kendisine hizmet etme hâli gibi kaçınılmaz durumları istisna etmiştir.”⁽¹¹⁶⁾

Şevkânî dedi ki: Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in “Bir erkek, bir kadınla başbaşa kalırsa mutlaka üçüncüleri şeytandır.” buyruğunda belirtilen durumun sebebi şudur: Erkek kadına karşı istek duyar. Buna sebep de onun fitratındaki kadına meyletme arzusudur. Çünkü onun yapısında kadınla birlikte olma isteği vardır. Aynı şekilde kadın da erkeğe istek duyar. Bununla birlikte şeytan her birinin diğerine karşı isteğini galeyana getirme yolunu bulur ve neticede masiyet ortaya çıkar.”⁽¹¹⁷⁾

Selef -Yüce Allah’ın rahmeti üzerlerine olsun- böyle bir halvetin tehlikesini idrâk ettiklerinden ötürü, bu işten oldukça sakınırlardı. Nitekim Ata b. Ebi Rebah -Allah’ın rahmeti üzerine olsun- şöyle demiştir: “Eğer beytu’l-mal bana emanet edilse gerçekten emin olduğumu ortaya koyarım, fakat çok çirkin bir cariyeye karşı dahi kendimden emin değilim.”

Zehebî, bu sözle ilgili olarak şunları söylemektedir: “Derim ki -Allah’ın rahmeti üzerine olsun- gerçekten doğru söylemiştir. Çünkü hadiste şöyle buyurulmuştur: “Dikkat edin! Sakın bir erkek, bir kadınla başbaşa kalmasın. Çünkü

(116) Feyzu’l-Kadîr, III, 78

(117) Neylu’l-Evtar, VI, 231

şüphesiz onların üçüncüleri şeytandır.”⁽¹¹⁸⁾ Hadisi Ahmed, Tirmizî, Fiten bahsinde ve Hâkim rivâyet etmiş olup Hakim sahih olduğunu belirtmiş; bu hususta Zehebi de ona muvafakat etmiştir.

8- Kadının Oldukça Zaruri Bir Hâl Olmadıkça Evinden Çıkmaması:

Tirmizî'nin *Sünen*'inde Redâ' bahsinde Abdullah b. Mes'ûd'dan rivâyete göre Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Kadın avrettir. O dışarı çıkacak olursa şeytan da ona baktırır.”

Ebû İsâ (Tirmizî) dedi ki: Bu hasen, garip bir hadistir. el-Elbânî -*Yüce Allah'ın rahmeti üzerine olsun*- hadisin sahih olduğunu söylemiştir.

İbn Huzeyme *Sahih*'inde⁽¹¹⁹⁾ sözü geçen hadisi rivâyet etmiş ve sonunda şunu da eklemiştir: “Kadının Rabbi'nin rızasına en yakın olacağı hal, o evinin içinde ikenki halidir.” Yine bu fazlalığı bunayakın ifadelerle İbn Hibban da⁽¹²⁰⁾ rivâyet etmiştir. Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebir*'de⁽¹²¹⁾ rivâyeti şöylece zikretmektedir: “Şüphesiz kadın avrettir ve o evinden dışarı çıktı mı şeytan ona baktırır. Kadın da: Beni kim gördüyse beni beğendi, der. Kadının Yüce Allah'a en yakın olduğu hâli, evinin içinde olduğu hâldir.”

el-Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*'de dedi ki: “Şeytan ona baktı-

(118) Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ, V, 88

(119) İbn Huzeyme, *Sahih*, III, 93

(120) İbn Hibban, *Sahih*, XII, 413

(121) Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebir*, IX, 295

rır.” Yani onu saptırmak yahut onun vasıtasıyla başkalarını saptırmak için ona bakılmasını sağlar. Böylelikle onlardan birini ya da ikisini fitneye düşürür. Tıybî dedi ki: Hatıra gelen mana şudur: O evinde bulunduğu sürece şeytanın onu günaha sokma yahut insanları onunla günaha sürüklemeye ümidi yoktur. Dışarı çıktı mı kadın hakkında da, başkaları hakkında da bu ümide kapılır. Çünkü kadın, şeytanın ağılarıdır ve ağlarının en büyüğüdür.”

En ufak bir tereddüdün bulunmadığı hak şu ki; İslâm Müslüman kadını evinde oturmaya çağırmıştır. Çünkü bu yolla kadının iffeti korunur, hayası muhafaza edilir. Onun sebep olacağı fitneler ve onun fitneye maruz kalması önlenir. Bundan dolayı selef, kadının evinde kalmasını teşvik etmiştir. Onun evinde namazı kılmasının mescidde namaz kılmasından hayırlı olduğunu belirtmişlerdir. Sevrî dedi ki: “Yaşlı dahi olsa kadın için evinden hayırlısı yoktur.”⁽¹²²⁾

Aynı şekilde: “Ben bugün kadınların bayramlara çıkmalarını dahi hoş görmüyorum” demiştir.⁽¹²³⁾

İbnu'l-Mübarek dedi ki: “Ben bugün kadınların bayramlara çıkmalarını hoş görmüyorum. Şayet kadın mutlaka çıkmak isterse kocası ona temizlik hallerinde çıkmasına izin versin ve süslenmesin. Eğer ancak böyle çıkmakta direnirse bu sefer kocanın onu bu işten alıkoyma hakkı vardır.”⁽¹²⁴⁾

Ebû Hanîfe dedi ki: “Bayramlarda dışarı çıkmaları için

---

(122) Temhid, XXIII, 402

(123) Aynı yer

(124) Aynı yer

kadınlara ruhsat verilirdi. Bugün ise ben bunu hoş görmüyorum. Onların cuma namazlarında bulunmalarını da, farz namazları cemaatle kılmalarını da hoş görmüyorum. Yaşlanmış kadının yatsı ve sabah namazlarında bulunmalarına ruhsat veriyorum. Bunun dışındakilerinde ise hayır.”⁽¹²⁵⁾

Bu sözleri bu imamlar kendi dönemleri hakkında söylemektedirler. Ya bizim bu zamanımızı, zamanımızdaki kadın fitnesini, Müslüman ülkelere fâsıkların kadınlar sebebiyle türlü fitnelere düşüren yolları celbettiklerini görselelerdi ne derlerdi? Allah yardımcımız olsun.

TİCARET VE PAZARLARA GİRMEK

1- Ticaret Yapanların Sadaka Vermeye

Dikkat Etmeleri:

Buna delil Tirmizî'nin *Sünen*'inde Buyü (alış-veriş) bahsinde Kays b. Ebi Gareze'nin şöyle dediğine dair kaydettiği rivâyettir: Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* bizim yanımıza çıkıp geldi. O sırada bizler “simsarlar” diye adlandırılırdık. Şöyle buyurdu: Ey tüccar topluluğu, şüphesiz şeytan ve günah alışverişte hazır bulunurlar. Öyleyse alış-verişini de(n ayrıca) sadaka veriniz.”

Ebû Îsâ (Tirmizî) dedi ki: Kays b. Ebi Gareze'nin hadisi hasen, sahih bir hadistir. Bunu Mansur, el-A'meş; Habib b. Ebi Sabit ve birden çok kişi Ebû Vâil'den, o Kays b. Ebi Gareze'den diye rivâyet etmişlerdir. Kays'ın, Peygamber'den,

---

(125) Aynı yer

diye bunun dışında yaptığı bir rivâyeti olduğunu bilmiyorum.

“Semâsire: Simsarlar”ın tekili “simsar” lafzıdır ki; bu da belli bir karşılık ile başkasının malını satan kimse demektir.

2- Kişi Önemli Bir İhtiyaç Olmaksızın Çarşı-Pazara Gidip Gelmekten Sakınmalıdır.

Çarşıya gidecek olursa ihtiyacını görür görmez hızlıca çıkmalıdır. Müslim, *Sahih*’inde Fedailu’s-Sahabe bahsinde rivâyet ettiğine göre Mu’temir b. Süleyman dedi ki: Babamı bize şöyle derken dinledim: Bize Ebû Osman, Selman’dan naklen dedi ki: Eğer gücün yeterse sakın pazara ilk giren ve oradan en son çıkan kişi sen olma. Çünkü orası şeytanın savaştığı yerdir ve bayrağını oraya diker...

Nevevî der ki: “Pazar hakkında: “Orası şeytanın savaş alanıdır” demesi ile ilgili olarak dil bilginleri şöyle demişlerdir: “Ma’reke: savaş alanı” kahramanların birbirleri ile döğüşmeleri dolayısıyla savaş yerinin adıdır. Pazar ve şeytanın pazardakilere yaptıkları ve onlara verdiği zarar savaşla benzetilmiştir. Buna sebep ise çarşı pazarlarda kandırmak, hile yapmak, yalan yeminler, fâsid akitler, kardeşinin yaptığı alışveriş üstüne alışveriş yapmalar, onun pazarlık yaptığı bir şeyi pazarlık etme, ölçü ve tartıların hileli ve eksik yapılması çokça görüldüğünden ötürüdür. “Şeytan oraya sancağını diker” ifadesi de onun orada kalıcı olduğuna ve yardımcılarının insanları birbirlerine karşı kıskırtmak ve sözü geçen bu kötülüklerle benzerlerini işlemeye

itmek için toplandıklarına işaretler. O halde çarşı pazar hem onun, hem de onun yardımcılarının yeridir.”⁽¹²⁶⁾

Kurtubî dedi ki: Bu hadis özellikle erkeklerin kadınlar ile birlikte karışıkları bu dönemlerde⁽¹²⁷⁾ pazarlara girmenin mekruh olduğuna delildir. Alimlerimiz de böyle demişlerdir. Çarşı pazarlarda batıl çoğalıp, oralarda münkerler ortaya çıkınca dinde fazilet sahibi ve kendilerine uyulan kimselerin oralara girmeleri mekruhtur. Bu onların Allah’a isyan olunan yerlerde bulunmaktan uzak bir şekilde temiz kalmaları içindir. Dolayısıyla Yüce Allah’ın çarşı pazarda bulunmak ile müptela kıldığı kimselerin şeytanın ve askerlerinin bulunduğu bir yere girdiğini hatırlaması ve eğer orada kalacak olursa helak olacağını unutmaması gerekir. Kimin durumu böyle olursa kendisi için zaruri olan miktar kadarıyla orada bulunur, böylece bunun kötü akıbetinden ve onun belasından korunmaya çalışır.”⁽¹²⁸⁾

YOLCULUKTA

1- Yolculuk Yapanın Yolculukta Beraberinde İki ve Daha Çok Kimse Bulunmasına Özen Göstermelidir.

Çünkü İbn Huzeyme, Hâkim, Tirmizî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*’da Beyhakî, Ebû Dâvûd, *Muvatta*’da Malik, *Müsned*’de Ahmed’in rivâyet ettiğine göre Amr b. Şuayb ba-

(126) Nevevî, XVI, 7

(127) Bu sözleri Kurtubi kendi zamanı hakkında söylemektedir. Ya bizim zamanımızı görseydi neler söylerdi?

(128) el-Cami li Ahkâmî'l-Kur’an, XIII, 1

basından, o dedesinden; Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurmuştur: “Bir binici şeytandır. İki binici, iki şeytandır. Üçü ise kafiledir.” Ahmed’in lafzı bu şekildedir. *el-Fethu’r-Rabbânî*’de hadisın hasen olduğunu belirtmektedir.⁽¹²⁹⁾

İbn Kuteybe, hadisın manası hakkında şunları söylemektedir: “Nasıl ki bir hırsız ve yırtıcı hayvan bir kişiyi gözleri kesiyorsa, şeytanın da gözü bir kişiyi keser. Bu sebeple tek başına yola çıkarsa belâya maruz kalacağından bir şeytan demektir. İki binici ise iki şeytandır. Çünkü herbirisi böyle bir şeye maruzdur. Çünkü bunların herbirisi yolculukta tek başına kalmayı seçtiğinden ötürü şeytanın yolunu izlemiş olur.”⁽¹³⁰⁾

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in: “Üç kişi ise bir kafiledir” buyurması bu şekilde yalnızlığın ortadan kalkması, ünsiyetin meydana gelmesi ve başkalarının onlara zarar verme ümitlerinin kesilmesinden ötürüdür.

Bu Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in Ebû Bekr *radiyallâhu anıh* ile beraber iki muhacir olarak çıkmaları ile çelişmemektedir. Buna sebep ise, müşriklerin kendilerine zarar vereceklerinden korkmaları yahutta yolculukta tek başına yolculuk yapmasının mekruh olmayışı, onun özelliklerinden olmasıdır. Çünkü bu o başkasından farklı olarak şeytanın şerrinden emniyet altında idi. Nitekim Hafız el-İrakî de böyle demiştir.

Peygamber *sallallâhu aleyhi ve sellem*’in haberciyi tek başına göndermesi ise, onunla gönderilen haberin ulaştırıl-

(129) VI, 53

(130) Şerhu’z-Zerkânî, IV, 500

masında süratin gerekli oluşundan dolayıdır. Bununla birlikte ona yolda göreceği arkadaşlarla birlikte yol almasını da emrederdi. Buna göre çelişki olduğu iddiasında bulunan bir takım sapıkların iddiaları da çürütülmüş olmaktadır.⁽¹³¹⁾

2- Yolculuk ve Benzeri Hallerde Herhangi Bir Yerde Konaklama Esnasında Vadilere ve Yollara Dağılmayı Terk Etmek ve Bir Arada Bulunmaya Dikkat Etmek:

Ebû Dâvûd, *Sünen*'inin Cihâd bahsinde rivâyet ettiği-ne göre Ebû Salebe el-Huşeni *radıyallâhu anh* dedi ki: İnsanlar bir yerde konakladıkları vakit vadilere ve dağ yollarına dağılırlardı. Rasûlullah *sallallâhu aleyhi ve sellem* şöyle buyurdu: "Sizin bu dağ yollarına ve vadilerine dağılma haliniz var ya; şüphesiz bu haliniz şeytandandır." (Ebû Salebe) dedi ki: Artık bundan sonra bir yerde konakladılar mı mutlaka birbirlerine yakın olurlardı. Öyle ki üzerlerine bir örtü bırakılacak olursa hepsini kapatabilirdi.

Hadisi aynı şekilde İbn Hibban *Sahih*'inde,⁽¹³²⁾ Hâkim de *sahih* olduğunu belirterek⁽¹³³⁾ ve Beyhakî *es-Sünenü'l-Kübra*'da⁽¹³⁴⁾ rivâyet etmişlerdir. *Avnu'l-Ma'bud*'da "Sizin bu dağılmanız şeytandandır" lafzının manası "Allah'ın dostlarını korkutmak ve düşmanlarını harekete geçirmek için..." diye açıklamıştır.

(131) Feyzu'l-Kadir, IV, 4

(132) VI, 408

(133) II, 126

(134) VII, 210

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	5
Sözlük ve Terim Anlamıyla Cin	7
Cinlerin Varlığına İman Etmenin Hükmü	9

Cinlerin Nitelikleri

1. Cinler Ateşten Yaratılmışlardır:	12
2. Cinler İnsanlardan Daha Önce Yaratılmışlardır:	12
3. Cinler Yerler, İçerler:.....	13
4. Cinler Evlenirler, Nesilleri Çoğalır, Zürriyetleri Vardır.....	15
5. Cinler Birbirlerine Karşı Merhametlidirler:.....	16
6. Cinler Mükelleftirler:	17
7. Cinlerin Müslümanı, Kafir; Sâlih Olanı, Olmayanı Vardır:.....	19
8- Cinlerin Şeytanları, Kendilerine İtaat Eden Büyücü ve Benzeri İnsan Şeytanlarına Yardımcı Olmak Üzere Semâdan Bilgi Çalmaya Çalışırlar:	24
9- Cinlerin Şeytanları Arasında Pek Büyük Yalan Söyleyenler de Vardır.	26
10- Cinlerin Azgın Olanları Ramazan Ayında Zincirlerle Sıkı Sıkıya Bağlanırlar.	26
11- Cinler de Tıpkı Diğer Varlıklar Gibi Gaybı Bilmezler	27
12- Cinlerin Görülmeyecek Şekilde Olan Aslî Hilkatlerinden Çıkarak Şekillenebilmeleri ve Görülmeleri Mümkündür.....	30
13- Cinler Hızlı Hareket Eder ve Zor İşlere Güç Yetirebilirler:	34

Cinlerin İnsanlara Rahatsızlık Vermeleri ve Bunun Nasıl Olduğu

1- Bir İnsanı Öldürmeleri	36
2- Tâûn Hastalığı Ortaya Çıksın Diye İnsanı Dürtmeleri	38
3- Cinler İnsanı Sara Hastalığına Düşürebilir ve Ona Tesir Edebilir	43
4- Cinlerden Kimilerinin Nazarı İnsanlara Değer.....	45
5- Cinler Bir İnsanı Alıp Kaçırabilir	46
6- Müslümana Uykuda İken Eziyet Vermeye Gayret Etmeleri ve Onu Korkutmaya Çalışmaları	48
7- Müslümanın Namazını Kesme Gayretleri.....	48
8- Kâhinlere ve Madrabazlara Faydalı Olmak Amacı ile Söz Hırsızlama Gayretleri.....	49
9- Kafir Cinnin Her Bir İnsan ile Birlikte Bulunması Ondan Ayrılmayarak, Ona Her Türlü Kötülüğü Emretmesi	50

Cin Şeytanlarının Şerrinden Korunma Yolları

Zikir Alanında	52
İbâdetlerde	62
Başkaları İle İlişkilerde	76
Ev, Aile Ve Toplum	82
Ticaret Ve Pazarlara Girmek	98
Yolculukta.....	100
İçidekiler	103